

Заклад вищої освіти «Український католицький університет»

Гуманітарний факультет

Кафедра історії

Кваліфікаційна робота на тему

«Візуалізація Куби в періодиці США кінця XIX – початку XXст»

Виконав студент 4 курсу, групи ГІС19/Б
Галузі знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальності 032 Історія та археологія
Освітньої програми «Історія»
Освітній ступінь Бакалавр

Медяковський Д. В.

(прізвище та ініціали)

Керівник Чума Б. П.

(прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(прізвище та ініціали)

Львів – 2023 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I «ЖОВТРА ПРЕСА, ПРОПАГАНДА ТА ІНШІ ПРИЧИНИ ВІЙНИ»	6
1.1 ПРОПАГАНДА ТА ЖОВТА ПРЕСА	6
1.2 МЕСІАНСЬКА РОЛЬ США.....	15
1.3 НЕВДАЛІ СПРОБИ КУБИ ЗВІЛЬНИТИСЯ ВІД ІСПАНІ.....	16
РОЗДІЛ II «КУБА І КУБИНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ У 1895-1898 РОКАХ»	19
2.1 ОБРАЗ КУБИ: ПРИРОДА І НАСЕЛЕННЯ.....	19
2.2 КУБИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ.....	31
2.3 ВІЗУАЛІЗАЦІЯ ОБРАЗУ ІСПАНІЇ.....	44
РОЗДІЛ III ««CUBE LIBRE» 1898-1905 РОКІВ»	47
3.1. КУБА – ОНОВЛЕНА ЗЕМЛЯ.....	48
3.2. КУБИНЦІ – НОВІ ВОРОГИ.....	52
ВИСНОВКИ	58
ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА	60
ДЖЕРЕЛА.....	60
ЛІТЕАТУРА.....	62
ДОДАТКИ	64

ВСТУП

Людина модерного часу безперервно перебуває у великому потоці інформації. Масмедія та інші джерела новин впливають не лише на наші знання про навколишній світ, а й формують громадську думку, що включає певні уявлення та стереотипи, спонукає до тих чи інших реальних дій і вчинків. Щоби простежити, як саме медія формують громадську думку, я обрав для своєї роботи аналіз преси США в 1895–1902 рр., коли періодичні видання впливали на уявлення американців про Кубу та її народ, пропонуючи разом із цим власний погляд на Іспанію й іспанців і Сполучені штати та американців.

Актуальність та наукова новизна роботи визначаються роллю засобів масової інформації на формування громадської думки, прикладом чого була американська преса визначеного періоду.

Об'єкт дослідження: уявлення авторів і читачів періодичних видань США про Кубу та кубинців

Предмет дослідження: періодичні видання США 1895–1905 рр., зокрема постери та скетчі, які зображали Кубу та події тих років.

Хронологічні межі: 1895–1902 роки

Мета роботи: вивчити роль періодики США у формуванні громадської думки та візуалізації образу Куби та її жителів.

Дослідницькі завдання:

- 1) Дослідити періодику США 1895-1905 років у її зображенні Куби.
- 2) Дослідити скетчі 1895-1905 років які висвітлювали Кубу.
- 3) Виділити основні тенденції у відображенні Куби.
- 4) Проаналізувати зміни в зображенні Куби впродовж 1895-1905 років.

Джерельна база складається переважно зі статей різноманітних періодичних видань і скетчів, опублікованих у 1895–1902 рр.

Для написання роботи опрацьовано матеріали такі видань, як «Sidney Record» (1895), «The Salt Lake Herald» (1895), «The Wadsworth Dispatch» (1895), «The Evening Bulletin» (1896), «The San Francisco Call» (1897), «The Age-Herald» (1897), «Walker Lake Bulletin» (1896), «The Record-Union» (1897), «The Dakota

chief» (1898), «The herald» (1898), «The news and observer» (1896), «New York Journal» (1897), «The commoner» (1901), «The Conservative» (1901), «Perrysburg journal» (1902), «The watchman and southron» (1898). Більшість публікацій взято з електронного ресурсу «Library of Congress».

При вибірці візуальних джерел використано, здебільшого, скетчі сатиричних журналів «Puck» і «Judge», а також зображення з «New York Journal» і «New York World». Ці матеріали – приклад яскраво вираженої пропаганди з використанням великої кількості алегорій і гіперболізацій. Варто звернути увагу на те, що в цей час активно розвивалася «жовта прес», а тому низка публікацій містить викривлену та неправдиву інформацію.

Методи дослідження: методологічний алгоритм цього дослідження складається з наступних етапів: виявлення інтерпретацій зображення Куби в періодиці США та їх інтерпретація.

Щоб отримати уявлення про пресу вказаного періоду використано історичний метод, застосований до вивчення джерел (газет, скетчів).

Елементів контент-аналізу використано при вивченні газет і скетчів, що дозволило систематизувати їх інформаційний контент і вибрати теми, які домінували в цей час та простежити їхні зміни. Результати аналізу дозволили зробити висновки щодо того, як змінювалася суспільна риторика щодо Куби та її візуалізація.

Окремою важливою частиною цієї роботи був аналіз візуальних джерел, а саме скетчів. Для їхнього аналізу взято за взірець «Latino research review» – міждисциплінарний журнал, що у своїх дослідженнях базувався на групі латиноамериканського населення США, а також поширювався в країнах Латинської Америки і Карибського басейну; це, зокрема, стаття «Images of Empire: popular representations of the 1898 war» авторства Фредеріка В. Гліха.^[1]

^[1] Frederic W. Gleach Images of Empire: popular representations of the 1898 war // Latino research review. Vol. 5. №1. Cornell university, 2000, p. 51.

У роботі з візуальними джерелами я дотримувався такої структури праці: опис джерела, аналіз його образів та контенту, а також порівняльне зіставлення з іншими джерелами того періоду.

Важливим є також дискурс-аналіз, що допоміг визначити основні поняття й образи, які повторюються впродовж досліджуваного періоду в тестових і візуальних джерелах.

Моя робоча гіпотеза передбачає наявність кількох основних дискурсів. Перший, протиставлення «поганих» іспанців (колонізаторів, що були втіленням старого (імперського і колоніального) порядку) «хорошим» американцям (визволителям й утіленням прогресу).

Другий, змінний образ Куби, що під іспанською владою терпіла від колоніального визискування й бажала свободи, а під протекторатом США досягла часу миру і процвітання.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку джерел та літератури і додатків. У першому розділі розкрито явища «жовтої преси» та поняття пропаганди, побіжно представлено ситуацію на Кубі напередодні та під час окресленого часу моєї роботи, як контекст до аналізованих проблем. Другий розділ – аналіз публікацій за період 1895–1898 рр., включно з війною між Іспанією та США у тому числі за Кубу. Тут проаналізовано образ природи Куби та її жителів, ставлення до революційного руху за незалежність Куби та необхідності США вступити у війну; також проаналізовано образ Іспанії. У третьому розділі вивчено публікацій, що вийшли друком у 1898–1902 рр., зокрема проаналізовано нові дискурси та зміни у висвітленні Куби.

РОЗДІЛ І

ЖОВТА ПРЕСА, ПРОПАГАНДА ТА ІНШІ ПРИЧНИ ВІЙНИ

1.1 Пропаганда та жовта преса.

При вивченні суспільних настроїв, уявлень чи домінуючих наративів велику вагу мають саме візуальні та писемні джерела, саме тому дана робота базується на матеріалах преси до якої часто входили і різноманітні скетчі. Часто громадська думка базується саме на тому, що людям подають у засобах масової інформації, хоча не можна заперечити того факту, що преса також займається ретрансляцією думок самого ж народу, а отже, це може стати таким собі замкнутим колом обміну ідей, цінностей та уявлень. Звісно, це дещо перебільшене твердження, але воно показує цю взаємопроникність суспільних наративів, з чого можна зробити припущення, що преса була справді хорошим віддзеркаленням ідей.

Для того, аби простежити за зміною у візуалізації Куби та й загалом ставлення до неї та її народу було опрацьовано низку статей з 1895, себто з року, коли почалося кубинське повстання по 1902 рік, коли Куба отримала хоч доволі формальну, але незалежність. Опрацьовані газети не прив'язані до конкретних міст чи регіонів США, навпаки, можна зустріти статті із газети «Sydney record», котра видавалася у невеликому містечку населенням в кілька тисяч осіб, або ж такі як «New York Journal» які відповідно публікувалися у мегаполісі - Нью-Йорк. Така вибірка дає кращу змогу зрозуміти настрої американського суспільства, а також прослідкувати наскільки важливим було питанням Куби у житті середньостатистичного громадянина.

Загалом робота включає два типи джерел: писемні та візуальні, що одні, що другі публікувалися у періодичних виданнях, однак виконували різні функції, відповідно й робота з ними також відрізнялася.

Здебільшого самі тексти несли яскравий описовий характер, часто використовувалися різноманітні художні засоби, такі як: алегорії, яскраві епітети та гіперболізації. Також вони могли вміщати в собі і більш фактологічні дані, до прикладу, статистику економічних втрат, або біографії людей. Тексти дають змогу детальніше прослідкувати не лише за подіями, що відбувалися в конкретний період часу, а й простежити за ідеологічними підтекстами, наративами котрими вони апелювали.

Для посилення цих образів та їх легшого сприйняття активно застосувалися й візуальні джерела, такі як скетчі. Вони не лише були засобом для залучення уваги більшої кількості людей та доступності матеріалу, зробивши його більш спрощеними, а й допомагали краще уявити ті образи про які йдеться у статтях та викликати у людей більше відчуття емпатії, або ж відрази. Такі скетчі, в першу чергу, були покликанні аби викликати у людей емоції. Олег Рабенчук у своїй праці «До питання про візуальне як джерело історичних досліджень» говорить про так званий «візуальний поворот» в історичній науці, що означає нове велике зацікавлення у істориків саме візуальними джерелами, адже ті здатні показувати не лише події, а й висвітлювати різноманітні інтерпретації. *«Саме специфіка співвідношення бачення і мови, візуального і текстуального, перекладу «мови» зображення на мову лінгвістичну сприяє більш гли- бокому розумінню сутності «візуального повороту» та його методології.»¹*

Для того, аби краще дослідити ці образи та простежити за їхніми гіпотетичними змінами було застосовано метод дискурс аналізу. Тхоровська С.В надає наступне визначення цьому методу: *«Дискурс-аналіз кваліфікуємо як метод декодування /інтерпретації текстової інформації у її зв'язку з контекстом та особливостями ментальної моделі адресата (його судженнями, настановами, ціннісними орієнтаціями, мотивами та стимулами, його схемами уявлень про*

¹ Рабенчук О. До питання про візуальне як джерело історичних досліджень / Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: 36. ст. — К., 2012. — Вип. 17. — С. 29-39

навколишній світ), завдяки якому можемо адекватно встановити істинний смисл висловлення і виявити те, що лише імпліковано»²

Для цього було поділено періодику на ключові етапи, з 1895 по квітень 1898, перехід війни 1898, та з серпня того ж року до 1902. Таким чином вдалося виокремити основні історичні події, котрі могли повпливати на зображення Куби в періодиці. А також простежити за двома основними дискурсами: Куба поневолена та Куба вільна, однак під протекторатом США. Разом з тим можна буде побачити й самі зміни у образі Іспанії та США.

Феноменом цього періоду є виникнення «жовтої преси» та активне висвітлення війни у періодиці, яке часто мало пропагандисткі риси. Це вплинуло на побутування такої думки, що можливо, сама війна була спричиненою саме активними влученням преси у висвітлення подій часто надаючи недостовірну інформацію, яка демонізувала образ іспанців і навпаки, висвітлювала кубинців у більш скрутному становищі, ніж було насправді, що призвело до обурення американського суспільства та підготувала його готовність вступити у війну проти Іспанії.

Пропаганда надзвичайно потужний інструмент, оскільки за допомогою інформації, котра подається, можна майстерно керувати емоціями почуттями, а відповідно і вчинками людей, котрі цю інформацію споживають. Саме слово «пропаганда» походить від латинського слова "propagare", що означає "розповсюджувати, розсіювати". З 20 століття, дане слово набуває нового забарвлення і більше відноситься до процесу використання масової інформації задля можливості впливати на емоції людей, їхні почуття, переконання та дії. Здебільшого це стосується діяльності саме політичних режимів, адже у їхніх руках зосереджуються необхідні засоби задля поширення цієї інформації та доступ до широких мас, що вони використовують для просування своєї ідеології, політичної

² Тхоровська С.В. *Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу)* // Молодий вчений. 102 №2. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022, ст. 104.

кампанії та підтримки партії. «Гарольд Лассуелл запропонував визначення в 1927 році, яке стало широко прийнятим: «Пропаганда - це управління колективними установками шляхом маніпулювання значущими символами». Таким чином, ідея *маніпуляції* стала невід'ємною частиною визначення пропаганди.»³ Владі було достатньо використати найбільш емоційно забарвленні символи і за допомогою них впливати на почуття людей. До прикладу, у російсько-українській війні часто обидві сторони називають одне одну «нацистами» або «фашистами», оскільки ці слова спричиняють сильну емоційну реакцію і позначають собою жорстоке, неоправдане антилюдяне зло, зрозуміле та близьке обом народам.. Відповідно надання тій чи іншій стороні таких характеристик автоматично викликає у слухачів повну неприязнь та бажання від них захиститися, чим і користується влада.

Цікаво, що сама пропаганда не базується на суцільній брехні, вона може включати в себе цілу низку правдивих фактів, але поданих у дещо видозміненій формі, або ж вирваних з контексту чи неправильно протрактованих. Стівен Р. Брайдон пропонує такі методи для виявлення пропаганди: перше - це перевірити чи подана інформація має в собі неправдиві чи спотворені дані. Друге - проаналізувати чи ця інформація не вирвана з контексту і чи немає якихось недоречних закликів до винесеного питання, третє - чи інформація узгоджується між собою. Крім цього, слід простежити чи часом не апелюють ці повідомлення до якихось ідей, цінностей, які можуть викликати сумнівними чи бути неоднозначними, та чи присутні маніпуляції або ж якісь упередження. Відповідно, якщо такі речі є, то варто розглядати цю інформацію як потенційно пропагандистську і тому не слід її сприймати за чисту монету⁴.

³ Steven R. Brydon. «American Propoganda from the Spanish-American War to Iraq. War stories» Lanham: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2022. p.9.

⁴ Steven R. Brydon. «American Propoganda from the Spanish-American War to Iraq. War stories» Lanham: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2022. p.14.

Велику роль у виникненні даної війни спричинила активна діяльність жовтої преси, котра якраз виникла наприкінці 19 ст. Сам термін з'явився через появу коміксу «The Yellow Kid», який публікував «The new York Journal». Головним героєм цього коміксу був хлопчик одягнений у жовтий одяг, який часто доволі сатирично висловлювався про владу, робив всілякі неформальні заяви та певною мірою відображав думки тодішньої американської молоді, через що здобув велику популярність серед читачів. Персонаж ставав все більш і більш впізнаваним через що його активно почали використовувати політичні компанії задля просування різноманітних наративів. Видавництво почало зображати цього хлопчика з різноманітними гаслами та сенсаційними заголовками задля привернення уваги. Саме через жовте вбрання цього персонажа, ці комікси почали називати жовтою пресою, яка згодом отримала негативну конотацію через провокативні, часто суб'єктивні та неправдиві заголовки та статті.

Однак він також став об'єктом боротьби серед редакторів газет, оскільки герой почав з'являтися в інших виданнях з конкуруючими або протилежними політичними лініями. З початком іспано-американської війни в 1898 році «New York World» і «New York Daily» почали змагатися за увагу читачів і використовувати «The Yellow Kid» для реклами. Вони розмістили на сторінках газет карикатури, в яких герої підтримували або закликали до бойових дій проти Іспанії. Таким чином, Хуан Цзи став першим персонажем мультфільму, використаним у політичній пропаганді.

Боротьба за читачів, бажала все більше і більше голосних, зворушливих заголовків і саме кубинське питання послугувало чудовою можливістю дати людям сенсації, тим самим зробивши багатотисячні накладки. Уільям Рендольф Херст та Джозеф Пуліцер були чи не найбільше зацікавленими у створенні цього попиту. На той момент вони двоє були власниками найбільших у Нью-Йорку газетних видань, котрі вели між собою постійну конкуренцію за читача. Що один, що другий прагнули

віднайти якусь інформацію про жахливі звірства іспанців над кубинцями аби викликати у людей сильну емпатію та співчуття до місцевого населення та ненависть до колонізаторів. Якщо такого не знаходили, то часто приходилося дещо фальсифікувати дані, а то й взагалі придумувати. «Про Херста говорили, що він хотів, щоб американські читачі «Нью-Йорка» подивилися на першу сторінку і сказали: «Isuse!», щоб повернутися до другої сторінки і вигукнули: «Святий Мойсей», а потім на третій сторінці крикнути: «Всемогутній Боже!»⁵, — пише Едвін Даймонд у своїй книзі «Позаду часу». Так, Пуліцер після покупки “The World” у 1883 році з накладом 15 000 примірників за день, розвинув її популярність та збільшив свої накладки до 742 673 примірники на день, станом на 1896 рік, вже у 1898 році число примірників сягало більше 800 000 за день. Такої ж кількості й досягнув Херст, починаючи з 150 000 примірників у 1896 році⁶.

Однак, не лише ці два видавництва були залучені у формування анти іспанських настроїв серед американського населення. Можна згадати цілу низку газет, котрі долучилися до цього руху. Одні, писали шокуючі статті наводячи жахливі подробиці із життя кубинців, інші надсилали своїх фотографів аби зробити якнайкращі знімки заморених людей на Кубі, деякі малювали карикатури або ж робили голосні заголовки на пів сторінки які повідомляли про війну. Американців просто занурювали у цю інформаційну війну.

«Американці всюди були завалені репортажами та редакційними статтями про Кубу. За сім місяців, що передували війні, читачі консервативної «Los Angeles Times» щодня знаходили в середньому майже 10 предметів, пов'язаних з Кубою; читачів «Chicago Tribune» — понад шість. Газети часто критикували один одного і якість висвітлення своїх суперників, але критика один одного конкуруючими газетами мало що зробила, щоб виправдати іспанців або проткнути дірки в заявах повстанців. Набагато більш переконливим був розмір заголовка журналу, який збільшився на 400 відсотків напередодні війни. Редактор Артур Брісбен був вдячний за те, що слово «war» має

⁵ Lesley Kennedy. Did yellow journalism fuel the outbreak of the Spanish American war [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmlgr>

⁶ Markus M. Wilkerson. «Public opinion and the Spanish-American war. A study in war propaganda». New York: Russel&Russel, 1966. p. 8.

всього три літери. "Якби у нас був французький "guerre" або навіть німецький "Krieg", ми б загубилися"⁷.

Такі видавництва як «The World» і «The New York Journal» разом зі своїми кореспондентами почали посилати художників, аби ті зразу на місцях робили замальовки того, про що пише автор статті, таким чином багато текстів були підсилені візуальними зображеннями, які начебто робилися на місця подій і мали передавати достовірність описаних історій.⁸ Це робило ситуацію на Кубі більш зрозумілою, а саму інформацію більш доступною та чуттєвою, адже людям було достатньо глянути на малюнок аби побачити що відбувається у тому регіоні.

Великий вплив журналістів на Кубу почав непокоїти тамтешню владу, особливо, коли вони побачили цілий шквал сенсаційних заголовків, які часто були брехливими. Іспанський генерал-капітан Валеріано Вейлер вирішив зупинити надокучливих журналістів і в 1897 році почав забороняти їхню діяльність на Кубі, багато було депортовано назад в США, до прикладу кореспонденти «The World» Гей Крілман⁹, Фредерік В Лоуренс, кореспондент «The New York Journal»¹⁰. Деяких, як журналіста газети «The World» Соквела¹¹ та Томаса Робінсона Хоулі-молодшого, художника однієї з нью-йоркських газет, було заарештовано. Така політика іспанської влади лише підсилювала чутки і доводила, що якщо забороняють журналістам працювати значить є що приховувати. Інформація почала передаватися через різноманітні секретні зв'язки, свідчення свідків передавали як контрабанду, приховуючи від місцевої влади. Це породжувало ще більше чуток та подвійних трактувань. Інформація часто було перебільшена і несла викривлений характер, адже тепер це вже була не лише боротьба за права кубинців на свободу, як вони декларували, або боротьба США за нові

⁷ John Maxwell Hamilton. In a battle for readers, two media barons sparked a war in the 1890s [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmljp>

⁸ Markus M. Wilkerson. «Public opinion and the Spanish-American war. A study in war propaganda». p 31.

⁹ Ibid. p. 12.

¹⁰ Ibid. p. 31.

¹¹ Ibid. p. 12.

території чи видавництв за читачів, тепер вже й самі журналісти хотіли помститися за їхні утиски.

Професор Американського університету у місті Вашингтон Джозефф Камбел вважає, що оцінка впливу медіа на іспано-американську війну є доволі переоціненою. На його думку, це просто усталений у суспільстві міф, що війна розпочалася саме через боротьбу двох видань і що саме медіа є винними у цій війні, адже це дуже спрощує тодішню ситуацію і певною мірою забирає відповідальність з американського політикуму, а також ігнорує низку передумов даної війни.

“Газети не стали причиною кубинського повстання, яке почалося в 1895 році і було попередником іспано-американської війни», — говорить Кемпбелл. «І немає ніяких доказів того, що адміністрація президента Вільяма Мак-Кінлі звернулася до жовтої преси за зовнішньополітичними вказівками». «Але це поняття живе, тому що, як і більшість медіа-міфів, воно створює смачну казку, яку легко переказати», — каже Кемпбелл. Це також усуває складність і пропонує легке для розуміння, хоча і сильно оманливе, пояснення про те, чому країна пішла на війну в 1898 році.”¹²

Подібної думки притримується і Джон Максвелл Гамільтон¹³ у своїй статті він також акцентує на тому, що справді медіа мало великий вплив на суспільство в США, що принесло свій вклад і на початок, і на сам перебіг війни, однак він також закликає дивитися на дану ситуацію більш критично, не перебільшуючи вагу жовтої преси. Так він згадує про доволі нашумівші в ті часи слова, начебто сказані Херстом. «- Тут немає ніяких неприємностей, - повідомив Херсту телеграмою нудьгуючий Ремінгтон. «Війни не буде. Я хочу повернутися”. Херст відповів: «Будь ласка, залишайтеся. Ви надасте фотографії, а я обставлю війну»¹⁴. На думку Гамільтона ця історія є нічим іншим як простим фейком, перепискою, котра ніколи не відбулася і була вигаданою Джеймсом Крілманом, який працював у «New York World», був одним із тих, хто висвітлював ситуацію на Кубі та

¹² John Maxwell Hamilton. *In a battle for readers...*

¹³ Джон Максвелл Гамільтон - журналіст і письменник, професор журналістики Університету штату Луїзіана Хопкінса П. Брізеале та старший науковий співробітник Міжнародного центру вчених Вудро Вільсона у Вашингтоні, округ Колумбія.

¹⁴ Lesley Kennedy. *Did yellow journalism...*

часто створював неправдиву інформацію про події на цьому острові, про нього я ще згадаю у наступних розділах. За словами автора статті, Крілман хотів показати, що саме жовта преса несе відповідальність за початок війни і йому в цьому питанні довіряти не слід, адже ніяких подібних телеграм знайдено ніколи не було, а Херст ніколи не зізнавався, що казав подібні речі, відповідно немає підстав вважати слова Крілмена правдивими у даній ситуації.

Однак Стівен Р. Брайдон наводить альтернативну думку. Він також, вважає, що події іспано-американської війни слід розглядати комплексно з іншими речима які відбувалися у політиці США та Іспанії, однак, припускає, що саме преса стала основним каталізатором цієї війни, і можливо без неї війна могла б не розпочатися. *«Одним з факторів, що сприяли війні з Іспанією, було зростання того, що стало відомим як «жовта журналістика», термін, придуманий, коли «New York World» Джозефа Пулітцера опублікував карикатуру під назвою « The Yellow Kid». Преса, звичайно, не була єдиною, хто наполягав на війні з Іспанією через її поводження з кубинцями. Були сильні заклики до війни від таких лідерів, як Рузвельт і сенатор Генрі Кабот Лодж, які вважали, що колоніальні володіння занепадаючої Іспанської імперії дозріли для захоплення. Однак без тиску преси війни можна було б уникнути.»¹⁵*

Думаю, що справді варто розглянути й інші причини війни та загальний контекст поза медіа, аби краще розуміти чи справді преса мала такий сильний вплив на початок цього конфлікту.

¹⁵ Steven R. Brydon. «American Propoganda...» p. 30.

1.2 Месіанська роль США

Наприкінці 19 століття продовжувалася активна боротьба за розподіл та засвоєння нових колоній європейськими метрополіями. Відбувалося активне засвоєння азіатських земель, островів Тихого океану та Африки. Такі імперії як Велика Британія, Франція, Росія, Німеччина, Японія вели потужну гонку за отримання все нових і нових ресурсів. Разом з тим припав час і занепаду Іспанської імперії, на той період її вплив помітно зменшився, залишивши своє панування в основному на Філіппінах, Кубі та Пуерто Ріко¹⁶ Сполучені Штати розуміли, що якщо вони хочуть справді бути сильними політичними гравцями на світовій арені, то їм також слід долучитися до цієї гонки за новими територіями та ринками збуту. Так вже в 1867 році вони викупили у Російської імперії Аляску, яка згодом стала одним із найприбутковіших штатів. Крім економічного бажання отримати нові території США вбачали в собі роль головного провідника свободи та демократії, базуючись на доктрині «Призначення долі»¹⁷ проголошеної Джоном О'Салліваном. США прагнули втілити ту, майже месіанську роль, насамперед на території свого континенту, тому першим ворогом для них стала Іспанія, котра втілювала, на їхню думку, в собі якості головного поневолювача народів тих земель.¹⁸ *«У 1823 році Томас Джефферсон писав Джеймсу Монро, автору доктрини Манро, яка проголошувала вплив Сполучених Штатів у західній півкулі, що додавання Куби «до нашої конфедерації» утвердить [завершить] нашу владу як нації.»*¹⁹ З чого можна зробити висновок, що Куба була не лише хорошою можливістю для американців аби здійснити свою так звану місію демократизації та

¹⁶Shannon Rose Riley. *Palgrave Studies in Theatre and Performance History. Performing Race and Erasure Cuba, Haiti, and US Culture, 1898–1940*. London: Macmillan Publishers, 2016. p.1.

¹⁷ Manifest Destiny, також відома як «Божественне призначення», або «Визначення долі». Доктрина, яка виражала віру, що Сполучені Штати Америки мали призначення розширитися від Атлантичного узбережжя до Тихоокеанського, та відстоювала або виправдовувала інші територіальні загарбання.

¹⁸ Роберт В. Реміні. *Коротка історія США.*; перю з англ. І. Андрущенко. Видавництво Віват, 2022. ст. 270.

¹⁹ Jonathan Hart. *Comparing Empires. European Colonialism from Portuguese Expansion to the Spanish-American War*. New York: Palgrave Macmillan, 2003. p. 144.

лібералізації сусідніх народів, а й відігравала певною мірою націотворчу місію, котра мала б стати кінцевою точкою у створенні американського суспільства.

1.3. Невдалі спроби Куби звільнитися від Іспанії

Якщо говорити безпосередньо про саму Кубу та ситуацію там, то боротьба проти іспанського панування тривала доволі довго, то згасаючи, то запалюючись новими повстаннями. Так можна пригадати рухи за незалежність 1925 року (що призвели, до заборони кубинцям керувати пресою та об'єднуватися в організації), Десятирічну війну, яка тривала з 1868 року по 1878 та події з 1895 по 1898 роки. Під час Десятирічної війни кубинські повстанці зверталися по допомогу до США однак ті відмовилися вступати у війну і вирішили бути політично нейтральними, хоча сам народ підтримував повстанців у їхньому стремлінні до звільнення. В 1878 році Іспанія поборолла повстання, закінчивши його перемир'ям, яке не протривало довго. Під час Десятилітньої війни загинуло близько 250 000 кубинців, впала цукрова промисловість, а з нею і надії на свободу. Варто зауважити, що все таки іспанці пішли на деякі поступки і дали можливість надсилати своїх представників до парламенту, що повинно було розширити певною мірою місцеву автономію, проте ні чорношкірі (чия кількість з початку 19 століття сильно зростала через необхідність робочої сили), ні бідні (рабство на Кубі було скасоване у 1886 році) голосувати не могли, а це разом складало більшість населення. Тому це був більше символічний акт, аніж такий, який би змінив ситуацію.²⁰

Куба 19 століття була доволі сильно аграрно розвиненою. До 1860 року вона виробляла близько третини всіх запасів цукру, що становило 500 000 тон.²¹ Окрім цього розвивалося вирощування тютюну. Під час

²⁰Brad Williford. *The Cuban Revolution of 1895-98* [Electronical resource]. - Access to source: <https://www.spanamwar.com/cubanrev.htm>

²¹ Ibid.

Десятилітньої війни США активно почали скуповувати землі на території Куби та викупляти збанкрутілі виробництва, таким чином нарощуючи економічну залежність Куби від Штатів. Близько 75% всього експорту виробленого у країнах Латинської Америки виготовлялося на Кубі. США також активно вкладалася в економіку та розвиток аграрної промисловості на острові, вкладаючи в нього великі інвестиції, та експортуючи туди свої товари.

«Багато кредитного та інвестиційного капіталу надійшло з США. Торгівля значною мірою перейшла до Сполучених Штатів. Припинення тарифних поступок США в 1894 році завдало шкоди економіці, змусивши кубинські еліти кинути виклик іспанській економічній політиці. Ці події майже запевнили, що кубинська незалежність супроводжуватиметься залежністю Куби від Сполучених Штатів.»²²

В 1895 році спалахнуло нове повстання, яке переросло у війну, кубинці знову почали протестувати проти деспотичного ставлення до себе зі сторони іспанців, вимагаючи незалежності від них, а також прагнучи позбутися гніту від плантаторів. Головними ідеологами повстання були Максимо Гомес, Антоніо Масео та Хосе Марті, всі вони прагнули одного – деколонізації Куби, однак їхні бачення дещо відрізнялися між собою. Хосе Марті виступав за демократичні цінності, він прагнув створити уряд, надати права голосу різним верствам населення, виступав за расову рівність та з великою пересторогою ставився до зв'язків зі США, боячись, що ті просто на просто замінять собою іспанців, а становище кубинців так і не зміниться. Натомість Антоніо Масео був інших, більш правих переконань, він виступав за більш жорстку політику, де на чолі держави будуть військові фракції і влада належатиме їм. Однак, життя Марті обірвалося в травні 1895 року і його ідеї не вдалося втілити в життя, тому визвольні рухи взяли на себе Масео та Гомес.

Повстанці здебільшого діяли в селах, за межами міст, і там перехоплювали та нападали на іспанських військових, таким чином міста

²² Ibid.

ставали практично єдиним безпечним місцем для колонізаторів. Через це іспанський генерал-капітан Валеріано Вейлер 21 жовтня 1896 року видав наказ про те, що всі жителі Куби, котрі живуть поза межами лінії міст повинні впродовж восьми днів прибути в міста, якщо ж когось знайдуть на необжитих територіях, то їх прирівняють до повстанців і будуть судити²³ Його політика «*reconcentrado*» ще більше погіршила й без цього важке становище кубинців, які на той час вже багато втратили і часто не мало чого навіть їсти. Населенню не дозволялося подорожувати без перепусток, вся торгівля була під контролем військового відомства²⁴. Багато людей загинуло через нестачу продовольства та хвороби.

Такі вчинки Вейлера викликали сильний резонанс у ЗМІ. Преса навипередки писала про жорстоке поводження до кубинців з боку влади, описуючи події в найбільш чорних тонах. В результаті це викликало осуд з боку американського суспільства, яке не хотіло миритися з тим, що на їхньому континенті відбувається щось подібне. *«Пулітцерівська газета стверджувала, що Вейлер запропонував перетворити війну на варварську бійню, відмовляючи своїм опонентам у правах, які всі цивілізовані нації надають «озброєним повстанцям» всюди: Ми любимо свободу і ненавидимо деспотизм. Наш розум бунтується проти таких жорстокостей, яких іспанці заподіяли кубинцям під час останньої війни і які тепер загрожують повторити.»*²⁵

²³ Ibid.

²⁴ Markus M. Wilkerson. Public opinion. p.30.

²⁵ Ibid.

РОЗДІЛ 2

КУБА І КУБИНСЬКИЙ РЕВОЛЮЦІЙНИЙ РУХ У 1895–1898 РОКАХ

2.1. Образ Куби: природа і населення

Проаналізувавши статті та скетчі американської преси стало видно, що Куба займала особливе місце у свідомості американського населення. Вже на в 1895 роках вона сприймалася як земля неймовірної краси, комфортного клімату та багатих природних ресурсів.

“Клівленд, все ще президент у 1915 році, і доктрина Монро приходить на допомогу Кубі, а Сідней, процвітаюче місто у 1915 році, відправляє збройні сили на визволення справедливої Куби - Гладстон і Д. В. Льюїс обмінюються дипломатичними нотами - привітний прийом армії Сіднея на Кубі - успіхи Сіднея на Кубі. Куба, ця перлина Антильських островів, найгарніша з островів-сестер, у 1915 році вдихнула повітря свободи. Її незаймана земля, поцілована сонцем незліченних століть, все ще проявлялася розкішним ростом, даючи вічні врожаї, благословляючи своїх синів щедрою рукою. Колумб відкрив світові її світле чоло, але Америка, джерело свободи, зняла з неї кайдани. Коли старий батько час перевів стрілки свого циферблату на 1915 рік - століття Ватерлоо, - Сідней. Яскрава, особлива зірка Півночі швидко досягала свого зеніту, а роль, яку відіграли люди нашої чудової громади у визволенні Куби, вже була закарбована в архівах історії нашої нації.”²⁶

Ось такими словами почалася стаття «The Sidney record» суботнього випуску 21 грудня 1895 року під заголовком «*The editors dream*». Як ми бачимо зараз, мрія автора статті не зовсім здійснилася, Клівленд вже давно не був президентом, за той час цей пост змінили чотири особи, і в 1915 році обіймав президентське крісло Томас Вудро Вільсон. Назвати Кубу повністю незалежною також було важко, адже до 1934 року діяла поправка Платта²⁷, котра певною мірою обмежувала свободу рішень кубинської влади. Однак, цей текст важливий нам не своїми футурологічними передбаченнями, а тим, що він зображує ставлення американського народу до Куби та бачення її майбутнього. Для автора Куба була втіленням небаченої краси, дикої

²⁶ The Editor's Dream: Cuba Made Free in 1915 // Sidney Record. Sidney, 1895, December 21. Access to source: <http://surl.li/hlhlr> (26.04.2023)

²⁷ National archives. Platt Amendment [Electronical resource]. - Access to source: https://www.archives.gov/milestone-documents/platt-amendment?_ga=2.89375965.776755770.1683894238-1078902485.1683894238#transcript (16.05.2023)

природи, родючих земель, комфортного клімату. Певної мірою це був втрачений райський сад, який потребував спасіння від іспанських поневолювачів, які не лише захопили ці землі, а й забрали найголовніше – свободу, і саме Америка здатна повернути втрачене, це месіанська місія цілого американського народу.

Дуже цікаво спостерігати далі за думками редактора, оскільки він починає надавати острову трішки перебільшеного значення. Якщо читати цю статтю повністю, то можна зустріти дещо кумедні уявлення про себе жителів містечка Сідней, штату Нью-Йорк, які відчайдушно поїхали рятувати Кубу від іспанців і згодом, завдяки звитяжним діям мешканців Сіднею, місто стало відомим і почало швидко розвиватися і ставати одним із найуспішніших у штаті. Такі уявлення редактора справді мимоволі викликають посмішку, особливо, коли за сучасними даними це містечко налічує трішки менше 4000 осіб. І знову ми бачимо, що мрії невідомого редактора не здійснилися, однак бачення Кубинського питання як одного з найважливіших для американського населення є доволі цікавим.

Погодьтеся, незвично бачити невелике містечко за дві тисячі кілометрів від Куби, яке так сильно переживає за життя острову і готове так відважно боротися за його незалежність, ба більше, бути осередком цієї боротьби. Це говорить про те, що справді питання Куби стояло доволі сильно і було важливим не лише для жителів великих міст як Нью-Йорк, Чикаго, Атланта, а й малесеньких містечок та сіл. Цікавою є й характеристика Куби як *«землі обітованої»*. В підзаголовку з назвою *«Обіцяна земля в полі зору»* можна натрапити на наступну фразу: *"Куба - це земля, благословенна Богом, але проклята людьми"*.²⁸ Таке твердження показує, що попри багаті ресурси та чудові умови, можливість їх використання є мінімальною, і це не через те, що кубинці невмілі, тут радше автор апелює саме до іспанців, адже на його думку, Іспанія стала тим, хто

²⁸ The Editor's Dream: Cuba Made Free in 1915 // Sidney Record. Sidney, 1895, December 21. Access to source: <http://surl.li/hlhlr>

одягнув народ в кайдани, а ресурси почав використовувати у своїй вигоді. Та й сама назва підзаголовку говорить, що Куба для американців є більше ніж просто територією, вона має певне священне значення. Намагання надати цьому острову нового ідейного змісту створювало більшу дотичність американців до подій на цьому острові, адже для їхнього суспільства християнські образи були дуже зрозумілими і чудово накладалися на мислення та й сприйняття себе як нації котра бореться з несправедливістю.

Сприйняття острова як чогось казкового і надзвичайно красивого не є поодиноким, я б радше сказав, що в 1895 році загалом була тенденція говорити про Кубу виключно з точки зору її природнього багатства та різноманітності. Підтвердити це спостереження може стаття у «*The Wadsworth dispatch*» опублікована 9 березня 1895 року під назвою «*Пейзаж Куби*». Вона розповідає про найкрасивіші куточки острова, описуючи всі його принади, і хоч тут мало йдеться про економічне чи політичне питання, однак важливим є сам факт акцентування на природних особливостях Куби. На противагу іншим текстам, дана стаття не ідеалізує Кубу, адже також описує її недоліки, до прикладу, автор каже, що на острові практично немає лісів, а те що Кубинці називають лісом, жителі Індіани радше б назвали чагарником²⁹ Також автор згадує і про неблагополучні райони Куби, які через свою похмурість та бідність радше відлякують своїм виглядом, аніж приваблюють. Проте, в загальному, острів висвітлений у доволі таки компліментарному вигляді, про що вказують часті згадки про родючість земель, гарний клімат, мальовничі пейзажі гір та моря.

Ще одним важливим джерелом є газета 1895 року «*The salt lake Herald*» у статті під заголовком «*Чи варто анексувати Кубу*» автори зібрали думки різних американських політичних діячів, які роздумували над тим, яку користь може принести цей острів Америці. Найпершими у цій статті є слова Фредеріка Рене Кудери³⁰, де він каже наступне: “*Її [Куби] мінеральні*

²⁹ Landscapes of Cuba // *The Wadsworth Dispatch*. Wadsworth, Nev. 1895, March 9. Access to source: <http://surl.li/hlhie>

³⁰ Frederic René Coudert

ресурси ще не були вичерпані, її клімат неперевершений за своєю красою, різноманітністю і здатністю сприяти комфорту і щастю всього світу, за умови правильного використання. Дійсно, її ресурси майже безмежні, і, як і наші, багаті на золото і срібло, фрукти, цукор і зерно(...)»³¹

Чоловік щиро захоплювався природними даними цього острова, він дійсно вбачав у ньому великий потенціал та вигоду для своєї країни. Цікаво й те, що він порівнює багатство ресурсів Куби із американськими, при тому, що Америка значно більша за цей острів. Відповідно, це робило її такою привабливою і бажаною, адже безмежність її ресурсів означала й безмежний потенціал їх використання та збуту, що Америка й хотіла використати у своїх цілях.

«*The evening bulletin*» в 1896 році випускає статтю з назвою «*Перлина Антильських островів. Ескіз Куби, її народу та її ресурсів*» у якій розповідається коротка історія острова і звісно не обійшли стороною природні принади цього острова, надавався широкий опис переваг Куби, описавши її чудовий клімат та родючі ґрунти, на яких можна запросто виростити найрізноманітніші продукти, від картоплі до ананасів, від цукру до тютюну.³² Крім великої ваги для аграрної промисловості Куба ще й приваблює великою кількістю запасів заліза, міді та марганцю, а також золотом і сріблом.³³

Дуже цікаво побачити ще й саму зміну того, як подавалася інформація про природне багатство Куби. Якщо раніше острів описувався у загальних рисах, розповідалося про загальні принади острова, до прикладу, що острів багатий на різні метали, або ж має чудовий клімат в якому можна виростити практично будь-який сорт овочів чи фруктів, то з розвитком подій цей опис почав дедалі більше переформатовуватися у суто економічну, статистичну складову. Отож, сам факт, що Куба є дійсно

³¹ Cuba Should Be Annexed // The Salt Lake Herald. Salt Lake City [Utah], 1895, May 5. Access to source: <http://surl.li/hlhip>

³² The Pearl of the Antilles // The Evening Bulletin. Maysville, Ky. 1896, April 11. Access to source: <http://surl.li/hlhlc>

³³ Ibid.

багатою на ресурси залишався, однак почали робити акценти й на наслідках війни на острові. Ось, до прикладу, доволі репрезентативною у цьому плані є газета «*The Sun-Francisco call*» у якій на першій сторінці наводиться статистика втрат спричинених війною, так згідно з цими даними, наведеними «*The New York herald*» видно, що виробництво цукру з 1895 по 1896 рік знизилося на 800 000 тон, а самі прибутки від нього почали становити не 70 млн, а всього 14 млн, сам же річний експорт знизився з 300 000 до 70 000, так само імпорт з Куби до США впав з 75 млн. аж до 30 000.³⁴ З чого можна зробити висновок, що справді економічні збитки як для США, так і для самої Куби були дуже високими.

Подібну статистику наводить інше видання датоване вже 24 жовтня 1897 року у якій видно розходження даних з попередньою статтею у економічній складовій, так «*The age herald*» наводить, що американська торгівля з Кубою знизилася не до 30 000, а до 100 000 порівняно з 75 млн, також наводяться дані про втрати від експорту тютюну, якщо раніше його продавала сумарно на 15 млн доларів, то вже станом на 1987 рік всього на 2 млн.³⁵

Багатство Куби наче стає нероздільною частиною економіки США, і всі ці втрати вони ретранслюють з перспективи власних збитків. Відповідно, в цьому можна простежити, що США тепер починають дещо серйозніше ставитися до проблем на острові, адже це безпосередньо б'є і по їх власній економіці. Втрати Куби зображенні саме через американську перспективу, що, є цікавим сигналом, адже якщо раніше автори говорили про ресурси Куби і їхню вигоду для Америки доволі завуальовано, то тепер ми бачимо, що надається чітка статистика того, як змінилося економічне становище двох країн, тим самим роблячи цю проблему спільною для обох країн. Крім цього природні якості Куби, які так часто змальовувалися мали кілька

³⁴ The Sympathy With Cuban Insurgents // The San Francisco Call. San Francisco [Calif.], 1897, May 22. Access to source: <http://surl.li/hlhmf>

³⁵ The Struggle of the Cubans for Liberty: Review of the Rebellion Against Spanish Tyranny // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1897, October 24. Access to source: <http://surl.li/hlhmo>

основних тенденцій: перша – це економічна, тобто те, що робило Кубу вигідною для США, а також вписувало її у спільний матеріальний, політичний контекст. Це робило Америку частково опосередкованою постраждалою стороною у війні. Друга - ідеологічна, «перлина Антильських островів» , «обітована земля» та інші подібні аналогії створювали в уявленні американців певну сакральність, яку вони надали цьому місцю та його особливості поряд з іншими та виявила в них бажання боротися за таке місце яке незаконно було сплюндроване іспанцями.

Такий образ красивої, благодатної землі створив цікаві візуальні зображення, які проявляються у різноманітних скетчах та постерах.

Найбільш частим образом котрий зображав Кубу це був образ жінки. Здебільшого переважав вигляд втомленої молодої дівчини, яка часто стоїть на колінах просячи допомоги та протекції від США, або жінки котра терпить насилля збоку Іспанії. Переважно «Куба» була одягнена в білу або жовту сукню, яка місцями вже була порвана та протерта, волосся жінки темне, розпущене, тіло худорляве та втомлене, переважно вона не мала взуття на ногах, а її руки були оголеними по самі плечі. Здебільшого такий образ куби модна побачити у більшості постерів, від 1895 по 1898 роки.³⁶ (див. Додаток 1; Додаток 2)

Пропоную розглянути зображення опубліковане в липні 1895 року Кеплером і Шварцманом³⁷ у політично-гумористичному журналі «*Puck*». На цьому скетчі Куба зображена в образі жінки, однак одягнена у дуже вульгарний і дещо сексуалізований одяг притаманний більше Іспанії. Сама жінка білошкіра і сидить поруч із Дядечком Семом³⁸, котрий витирає її сльози хусткою. Позаду них на березі моря сидять двоє втомлених

³⁶ Just for Fun // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1898, March 20. Access to source: <http://surl.li/hlhmt>

³⁷ Keppler & Schwarzmann була видавничою командою, що складалася з Йозефа Фердинанда Кепплера та Адольфа Шварцмана, який почав публікувати «*Puck*» у 1871 році в Сент-Луїсі як німецькомовний гумористичний журнал. Вони почали публікувати англомовну версію *Puck* в Нью-Йорку в 1877 році, яка стала надзвичайно популярною.

³⁸ Прізвисько та постать, що символізують США (уряд, державу); термін утворений від абревіатури U. S. (United States), вживаної від часу брит.-амер. війни 1812 року.

військових зі зламаними мечами, один з яких названий «*Повстанець*», інший «*Іспанець*».

Даний малюнок цікавий тим, що стосунки між США і Кубою зображені у дещо еротичній формі. Про що свідчить як сам образ Куби, так і грайлива і недоречна посмішка Дядечки Сема під час того, як він однією рукою витирає сльози жінки, а іншою охоплює її стан, при тому, що самі руки «Куби» зімкнуті в долонях. Зображення ілюструє бажання США оволодіти Кубою, зображаючи її красу та багатство. (див. Додаток 3)

Що цікаво, в 1895-1896 роках можна побачити що сам образ часто був сексуалізований та вульгарний. Хоча жінка не завжди виглядала так як на описаному вище скетчі, себто одягнена в красивий, дорогий одяг, який показував її багатство. Однак приталені сукні, оголені руки, розпущене волосся, чіткі лінії силуету, а також часте зображення жінок, котрі стояли на колінах перед чоловіком, надав цьому образу таких підтекстів.

До прикладу, це видно на постері під назвою «*Кубинська мелодрама*» також опублікованим журналом «*Ruck*», який зображував стосунки США, Куби та Іспанії. (див. Додаток 2) Якраз там чітко видно, що хоча жінка й не одягнена в розкішний одяг і не має на собі дорогих прикрас, однак сам її силует, вигини тіла мають сексуалізований вигляд. Думаю, що це можна трактувати у кількох сенсах. Перше - це те, що Куба є справді багатою землею, і хоч її багатство не пов'язане з технологіями чи інфраструктурою (що могло відобразитися в одязі), вона була багатою на свої природні дані, саме натуральна краса була ознакою її заможності, і так приваблювала Сполучені Штати та Іспанію. По-друге, це якраз намагання показати всю бажаність Куби для іноземців, протрансльовану через зрозумілі образи., що напряду корелюється з тими наративами про Кубу як перлину Антильських островів чи райську землю.

Однак, таке зображення Куби не було сталими впродовж всього часу. Вже через рік від початку Кубинського повстання проти іспанців преса починає змінювати свої акценти, якщо раніше велика увага приділялася

природнім якостям острова, багатства його ресурсів та зручному географічному положенню, то в 1896 році ситуація дещо змінюється. Тепер з'являються більш розлогі описи острова, згадується її історія, детальніше розповідається життя самих кубинців.

Доволі репрезентативною є стаття в «*The evening bulletin*» з назвою «*Перлина Антилських островів. Ескіз Куби, її народу та її ресурсів*». Стаття справді доволі велика і несе на собі завдання глибше ознайомити американського читача із Кубою. В ній корінне населення описується як справжні борці за свободу, котрі відважно воюють за своє майбутнє, однак терплять поразку за поразкою через свою слабкість перед силами імперії. Автор намагається передати своє співпереживання кубинцям та вписує його у спільний ідеологічний контекст разом із народом Америки. Що одні, що інші понад усе люблять свободу і демократію. Вони обоє готові боротися за свої цінності, не зважаючи на високу заплату. Автор пише: *"І так відбувалися повстання за повстанням, поразки за поразками, і, як наслідок, жахливі різанини або відплати, поки Куба, красива, багата, чудова, не перетворилася на криваву бійню, в якій періодично приносилися в жертву життя і надії слабкого, але напрочуд мужнього народу."*³⁹ Ця стаття показує кубинців як істинних борців за свободу та демократію, однак терплять поразки через незмогу боротися проти опору імперії. Таким чином американський автор намагається вписати кубинців у спільний ідеологічний простір та викликати співчуття у своїх громадян.

Газета «*The Sun-Francisco call*» в 1897 році випускає цілу низку статей присвячених кубинському питанню, одна з яких розповідається про перебіг подій на Кубі, зокрема наводиться статистика втрат спричинених війною, так згідно з цими даними, наведеними «*The New York Herald*», через голод постраждало близько 225 тисячі кубинців, через голод загинули близько 20 тисяч, ще майже 10 тисяч кубинців померли у битвах і 30 тисяч через

³⁹ The Pearl of the Antilles // The Evening Bulletin. Maysville, Ky.. 1896, April 11. Access to source: <http://surl.li/hlhlc>

хвороби спричинені війною.⁴⁰ На відмінну від попередніх завуальованих згадок про великі страждання кубинців чи економічні зиски для США, дана стаття показала більш-менш реальний стан ситуації на острові, давши зрозуміти американцям якими великим є жертви самого населення Куби. Таким чином переключивши увагу американців на більш важливі речі, аніж ресурси та економіка, та й загальне естетичне зображення Куби.

Одними з найбільш частих та повторюваних наративів були голод та замордовані чоловіки, жінки та діти. Особливо сильно акцентувалося на двох останніх групах, вже це не лише показувало іспанців як аморальних злочинців, а й викликало велику емпатію в американського суспільства. Особливо добре це можна побачити на скетчах, які публікували різноманітні видання.

У газеті «*The New York Journal*» випущеної в 22 вересні 1897 року під заголовком «*США заявляють про право на втручання*» на половині сторінки розміщена гравюра, котра показує кубинську війну. По центру картини намальована кубинська сім'я: батько в подертому одязі з перев'язаною головою та ранами на тілі, правою рукою він тримає зламану шаблю, а лівою, також вже сильно подертій, прапор Куби над яким майорить напис «*Cuba Libre*», позаду чоловіка його дружина, що тримає в руках немовля, до якої туляться двоє наляканих дітей, всі вони босі та також у порваній одежі. Разом вони стоять за щитом на якому намальований американський прапор та з якого виглядає різна зброя націлена на іспанського воїна. На задньому фоні зображені трагічні події на Кубі: лежать тіла та черепи людей, горять хати. Дана гравюра показує біль котрий спричинила іспанська влада на острові, страх і руйнування, разом з тим акцентується увага на жорстокій поведінці до різних верств населення, як до чоловіків так і до жінок та дітей, однак попри всі труднощі кубинці

⁴⁰The Sympathy With Cuban Insurgents // The San Francisco Call. San Francisco, Calif., 1897, May 22.
Access to source: <http://surl.li/hlhmf>

продовжують боротися і відстоювати своє право за незалежність в чому їм допомагають США, в яких вони знаходять захист та розраду. Малюнок справді має дуже насичений ідеологічний контекст, котрий тільки підкріплює ту тезу, що США повинні ввести свої війська на Кубу чим самим посилюючи текст статті. (див. Додаток 4)

Цей малюнок має значний ідеологічний контекст, який спрямований на підкреслення страждань кубинського народу під іспанською владою та заклик до втручання Сполучених Штатів у конфлікт. Автор малюнка використовує сильні образи, такі як поранений батько, налякані і заморені голодом діти та мати, щоб створити емоційний зв'язок з глядачем і намагається переконати їх співчувати та підтримувати втручання США, такий підхід часто використовується пропагандистськими ЗМІ. Чітко видно ворога, біль який він приніс та жертви – такі самі жінки та діти, як вони самі. Та що головне, автор малюнка зразу показує рішення проблеми – протекторат США. Тобто людям надають вирішення проблеми, а не лише її опис.

Разом із красунею-Кубою, у зображеннях з'являється новий образ жінки, чим довше триває кубинська війна, тим більш втомленою та раненою вона виглядає. До початку війни 1898 року проходить певна зміна у її зображенні, від розкішної та привабливої жінки, до часто знесиленої, хворобливохудорлявої жінки, котра потерпає від голоду та знущань. Хорошим прикладом цієї тези є малюнок взятий із «*The New York World*» опублікований 20 березня 1898 року, він змальовує Кубу у ролі жінки, із перев'язаною головою, яка сидить на скалі прибита до неї ланцюгами. Одяг подертий, тіло худе від голоду, під її ногами лежить пуста тарілка, поруч з якою видно кістку. Головний акцент зроблений саме на питанні голоду та несвободи, саме ці теми найчастіше висвітлювалися у скетчах в переддень війни.⁴¹

⁴¹ Just for Fun // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1898, March 20. Access to source: <http://surl.li/hlhmt>

На тій самій сторінці опубліковано ще один малюнок на якому можна побачити більш сумну картину. На землі лежить мертва, дуже худа жінка, в подертій сукні, на її руках також лежить мертва дівчинка віком приблизно трьох років. Біля трупів стоїть чоловік зі закривавленою шаблею в правій руці та смолоскипом у лівій. Чоловік символізує Іспанію і стоїть спиною до читача, перед ним націлюючи на іспанця гармату стоїть Дядечка Сем з похмурим і злим обличчям. Також на малюнку є напис «Мир – але покинь це». Малюнок знову ж таки акцентує на тому що в Кубі голод і багато людей гине не так від меча, хоча він теж весь в крові кубинського народу, але більше від нестач їжі.⁴²

Такі зміни у зображенні свідчать про еволюцію сприйняття подій на острові, тепер наголошується на більш глибоких проблемах, а саме на життях людей. Всі ці образи показують і проблеми з голодом та нестатком продовольства і наслідки війни та кровопролиття. Обидва зображення покликанні для підсилення уваги до проблем голоду, страждань та бідності з якими зіткнулися звичайні жителі Куби, які не винні у цих бідах. Це все разом створює сильну емоційну реакцію та закликає до участі, якщо й не міжнародної спільноти, то хоча б самого американського населення.

Також можна зустріти зображення Куби в образі дитини. До прикладу, на одному зі скетчів видно дитину 6-8 років, котра пішла на холодний, засніжений північ США аби попросити допомоги у президента Вільяма Мак-Кінлі. В руках у неї прапор Куби на тростині, а голова перев'язана червоно-біло-синьою пов'язкою, хлопчик йде босоніж, одягнений у сорочку подібну на дрантя, яке аж ніяк не підходить для холодної погоди та дає натяк на те, що дитина прийшла з теплої Куби. Сама дитина виглядає дуже втомленою та знеможілою. Знизу під зображенням стоїть запитання: «Яку відповідь він отримає в цьому будинку?». (див. Додаток 5)

Образ дитини мав яскраво виражене пропагандистське спрямування, подібне до вищезгаданих малюнків. Сам хлопчик втілює в собі

⁴²Ibid.

беззахисність, чистоту та невинність, що зображає в собі не тільки нове молоде покоління кубинців, яке страждає від гніту окупаційної влади, а й загалом всіх кубинців, які є слабшими за іспанську монархію та мають ту дитячу щирість та невинність. Одяг хлопчини ще раз акцентує на бідності та економічних труднощах, а також втілює в собі наслідки боротьби, які вдалося пережити перш ніж він дійшов до поля зору влади Штатів. Прапор в руках дитини акцентує на патріотичних намірах дитини, при тому, що холодна погода відображає неготовність США робити справжні дії на підтримку кубинців. Попри те, надія не зникає і відповідь може бути схвальною.

Пропоную підсумувати усе вищезгадане. Кубинська війна. Мала справді великий вплив не лише на американське суспільство, але й на самі уявлення про Кубу. Доволі чітко можна простежити за змінами у зображенні острова. На початках у періодиці акцентувалося на привабливості та багатстві острова, описувалася його естетика та краса. Згодом з'являється дедалі більше загадок і про економічне становище, тим самим не лише говорилося про його занепад, а й строювався образ того, що США також є жертвою даних подій. Статті у пресі все частіше почали робити більш детальні описи Куби, а також згадували її історію та писали про її мешканців. З тим самим образ кубинця стає все більш частим і спрямований на те, аби викликати у читача емпатію. Преса надавала статистику втрат серед населення, описувала скрутне становище з їжею та продовольством, тим самим почалося формування більш достовірного, вже не романтизованого образу Куби, з його населенням, яке постійно потерпає від утисків іспанської влади.

Зміни у друкованому слові спричинили ще й еволюцію у відображенні Куби на малюнках. Від естетичного образу Куби-жінки, відбувається трансформація до зображення жінки, яка має хворобливий вигляд, потерпає від голоду, фізичних розправ та неволі. Ці зміни показують новий процес прийняття американським населенням справжніх реалій, які були справді

страшними і болючими. Таке перетворення створило новий образ Куби як народу, що бореться за свободу і обов'язково має перемогти.

2.2. Кубинський революційний рух

Слід зауважити, що велика кількість опрацьованих публікацій стосувалися більше не так самих кубинців, як повстанців, бо вони стали символом боротьби за демократію та свободу, що робило їх такими близькими ціннісно з американцями, відповідно на цьому дуже часто акцентувалося в пресі.

Газета «*The age herald*» долучається до створення образу відважного кубинця котрий бореться за свою свободу, підкреслюючи постать Хосе Мацео, присвятивши йому чималу роль на сторінках свого випуску. Читача знайомлять із великою статтею котра стосується кубинського повстання, описується перебіг самих подій, битви та ключові лідери. Читач мимоволі стає учасником подій при чому займаючи сторону кубинських повстанців.

Крім великого і справді детального та змістовного тексту про поразки та перемоги повстання, на сторінці зображені різні місця з острова, які зазнали руйнувань через воєнні дії, а також портрет Хосе Мацео у вигляді медальйону з підписом «Хосе Мацео кубинський мученик», який був вбитий іспанцями 7 грудня 1896 року. Стаття розповідає про життєвий шлях провідника повстання, як він починав свою боротьбу за Кубу та її перебіг. Чоловіка описують як справжнього героя, котрий поклав все своє життя на визволення свого народу не заважаючи на всі небезпеки.

"Хосе Марті, кубинець за походженням, очолив новий рух. Любов до свободи Марті ввібрав з молоком матері. Ще хлопчиком він бачив, як його батьки були вбиті вбивцями Вальмаседи. Йому ледве вдалося врятуватися. Приїхавши до цієї країни, він навчався і чекав часу, коли войовничий дух кубинського народу підніметься до бойової готовності".⁴³

Крім цього підкреслюються його зв'язки з самими Штатами, показуючи нерозривність їхньої співпраці та важливість підтримки

⁴³ The struggle of the cubism for liberty // The age-herald. Birmingham, Ala., 1897, October 24. p. 15. Access to source: <http://surl.li/hlhmo>

Американського народу. Зображення одного з головних провідників Кубинського повстання, на якому, як вважали іспанці тримався весь рух,⁴⁴ було виявом підтримки та солідарності американців з кубинським народом, а ознаменування чоловіка як мученика тільки підкреслювала присутню емпатію. Його ідея «*Cuba Libre*» стала спільною для обох народів. В цілому стаття покликана об'єднати два народи.

Окрім зображення Куби в образі жінки, доволі популярним також стає образ чоловіка-революціонера, котрий бориться за свободу своєї країни. В 1896 році в тому ж таки журналі «*Руск*» Куба зображається вже у вигляді невисокого войовничого чоловіка з піднятою вверх шаблею та револьвером в іншій руці. Чоловік на поясі перев'язний прапором Куби за який його тримає в кілька разів більша за нього жінка у королівському вбранні, що символізує іспанську монархію. Цікаво, що на відмінну від постерів описаних вище, сторони протистояння помінялися своїми статями, тепер Куба це вольовий чоловік котрий борється за свободу, використовуючи всі можливі методи та неготовий здаватися, а Іспанія – налякана жінка. (див. Додаток 6) Це пов'язано з тим, що у суспільстві дедалі більшою ставала увага до самих повстанців, американська преса почала надавати Кубі обличчя не просто вродливої жінки, матері-берегині, котра страждає від жорстокого чоловіка-іспанця, а певної мірою суб'єкта дії. Тепер є повстанець, котрий готовий жертвувати своїм життям заради цінностей самих же американців, себто свободи і демократії. Вважалося, що Куба також може за себе постояти і тому американцям треба їй допомогти.

Зображення повстанця видно на ще одному скетчі. На задньому фоні видно острів на котрому чоловік піднімає прапор Куби, над яким видніється напис «*Незалежність*». Цікаво, зі сторони Іспанії на задньому фоні кольори неба більш темні, натомість як над Кубою світло, що може символізувати захід імперії і сходження нової незалежної держави. (див. Додаток 7)

⁴⁴ Ibid.

Такі малюнки були важливим для того, аби дати надію на перемогу та показати нищість і слабкість імперії. А також зображало кубинців сильними та мужніми людьми, які готові боротися до кінця, однак їм потрібна допомога від США для того, аби ця перемога таки настала.

З початком Іспано-американської війни образ кубинських повстанців став ще частішим і більш яскраво вираженим у пресі. Вже через кілька тижнів після початку війни, 15 травня, в «*The herald*» виходить напрочуд цікава і багата за змістом стаття повністю присвячена кубинському повстанню та її діячам, це була найбільша стаття яка попадалася мені в очі, котра говорила саме про кубинських героїв, котрі боролися за незалежність Куби. Раніше подібні статті з'являлися, і про кілька з них я згадував раніше, однак ця несла в собі не лише ознайомчу ціль, а й певною мірою прославляла цих чоловіків. Стаття несе назву «*Чоловіки, що зробили Кубу вільною*», а під цим напис «*Малюнки патріотів, які впродовж років відважно боролися проти іспанського гноблення*». І справді, посеред сторінок між колонками розміщена ціла композиція із 23 портретів кубинських борців, в центрі якої був розміщений найбільший портрет Генерала Максимо Гомеза, тим самим надаючи йому основну роль у цій справі.

Знову можна побачити возвеличення кубинського духу, його бажання боротися за свободу до останнього. «*Свобода Куби була куплена кров'ю і стражданнями її аристократії. Кубинські революції не були повстаннями мас, які перебували в рабстві і страждали від своїх злиднів. Це були скоріше галантні спроби гордої раси, нетерплячої до стриманості, здобути найбезглуздішу свободу.*»⁴⁵

Як на мене, така зміна риторики, себто від чисто політичного опису подій на Кубі і зображення острова радше як полігона воєнних дій, аніж

⁴⁵ Men who have made Cuba free // The herald. Riverside, CA., 1898, May 15. p. 21. Access to source: <http://surl.li/hlklk>

окремій землі, зі своєю культурою та що головне народом, до возвеличення кубинської сили духу, може бути пов'язано з тим, що виникала необхідність поставити за приклад американському населенню жителів острова, аби показати, що боротьба може бути довгою, але вона вартує таких зусиль. До того ж, якщо кубинський народ здатен боротися, при тому не маючи великого війська і достатньої кількості зброї, проте маючи перемоги, то народ Америки поготів має продовжувати свою звичайну боротьбу, маючи всі необхідні ресурси для перемоги.

Ще одна річ, котра привернула мою увагу, це те, що «*The herald*» називає кубинських плантаторів - багато з яких, згідно зі статті, були учасниками перших повстань – етнічними іспанцями, чим вони начебто й пишалися з однієї сторони, проте називали себе кубинцями і не мали сентиментів до Іспанії як такої.

«Багато кубинських плантаторів перед війною були типом південного джентльмена - хоробрі, ввічливі, гостинні, горді своїм чистим іспанським походженням. Їхні володіння були подібні до феодалних баронів. У дощовий сезон плантатори вирушали до Європи, де навчалися їхні діти. Ці люди були кубинцями, а не іспанцями. Вони вважали офіціалів Іспанії чужоземцями. Спілкування з Сполученими Штатами вплинуло на їхні почуття щодо Іспанії на користь республіканства.»⁴⁶

Певною мірою суперечлива теза, адже незовсім зрозуміло яким було відношення тих заможних кубинців до іспанців. Хоча певною мірою це нагадує і саму ситуацію в США. З однієї сторони вихідці з Британії, а з іншої ті самі ж люди виступають проти корони і воюють з англійцями за незалежність. Можливо тому така теза була наведена авторами, аби також підкреслити на тому, що два народи, кубинці та американські доволі подібні одне з одним. В попередніх статтях чітко акцентувалось на тому, що ці два народи є подібними одним з одним.

Паралельно із розповідями про кубинців та повстанців з'являються дискусії про те чи необхідно анексувати Кубу. Можна знову ж таки загадати статтю із «*The salt lake Herald*» у якій були наведені різні думки щодо того, чи слід анексувати острів.

⁴⁶ Ibid.

"Хоча я вважаю, що, як правило, ми маємо всю територію, яка нам потрібна, і навіть більше, ніж про що ми зараз можемо подбати належним чином, я готовий зробити виняток для цієї перлини Антилських островів. Її географічне положення саме по собі зробило б її майже безцінною для нас, як в комерційному, так і в політичному плані(...) Образно кажучи, у мене аж сльози навертаються на очі, коли я думаю про державу Куба як про члена нашої сім'ї, але я вважаю, що ми зобов'язані поважати блага наших сусідів, коли маємо справу на національному рівні, так само як і тоді, коли діємо в якості приватних осіб.»⁴⁷

Видно, що Куба сприймається як дуже вигідна територія для США і саме через це автор так сентиментально відгукається про неї, однак намагається брати до уваги думки й інтереси самого населення. Це свідчить про зміну погляду на Кубу як на стратегічний об'єкт для Сполучених Штатів і виражає готовність поважати суверенітет та блага інших націй.

У тій таки статі можна зустріти й більш радикальні, навіть дещо імперські погляди серед населення США на питання Куби. До прикладу Ітан Алєн, правнук одного із героїв Американської революції, не просто схвалює анексію острова, а й вважає це необхідністю, адже сприймає це як американську землю, котра по праву повинна належати США. Ось, що він каже: *"Звичайно, Куба повинна бути анексована як частина Сполучених Штатів. Географічно вона належить нам, і чому б нам не взяти те, на що природа дає нам право? Якби Іспанія володіла гирлом Міссісіпі, ми б її прогнали. Вона володіє Кубою, і вона нам потрібна.»⁴⁸* Можна побачити, що географічна близькість двох країн означала їхню автоматичну єдність. Якщо перші автори справді вбачали в Кубі бодай якусь автономність і вважали її хоч і бажаною територією, однак, все ж таки, чужою, то для Ітана Алєна Куба була нерозривною частиною Штатів. Для чоловіка не було й проблемою те, що саме населення острова не захоче об'єднуватися із Американцями, він вважав, що це лише питання часу і асиміляція пройде доволі швидко:

"Я не маю жодної симпатії до цих спазматичних зусиль, спрямованих на здобуття незалежності. Куба не може відігравати жодної ролі у світі як незалежна країна. Але

⁴⁷ Cuba Should Be Annexed // The Salt Lake Herald. Salt Lake City [Utah], 1895, May 5. Access to source: <http://surl.li/hlhip>

⁴⁸ Cuba Should Be Annexed // The Salt Lake Herald

як частина Сполучених Штатів вона є воротами нашої торгівлі на схід і захід, північ і південь. Вона є проміжною станцією на шляху до Південної Америки, і з кубинських берегів цей південний континент одразу стає покупцем у наших крамницях. Вона є фортецею Мексиканської затоки і озброєним американським вартовим на каналі Нікарагуа. Заперечення щодо її населення можливі. Куба буде американізована через шість місяців після захоплення. У нас не було труднощів ні з Каліфорнією, ні з Техасом, коли вони прийшли до нас з неосвіченим і чужим населенням.»⁴⁹

Бачимо, що для нього це була лише економічно вигідна територія для Сполучених Штатів, котра має зручне географічне положення. Саме корінне населення розглядалося як політично неповноправне, не здатне до незалежності чи самоврядування і потребує втручання більш розвиненої країни, яка б гарантувала безпеку та розвиток. І якщо перші чоловіки дійсно ставилися до Куби з певним зачарованим трепетом і брали до уваги думки населення острова, намагаючись зацентувати увагу на необхідності допомоги кубинцям, а не лише розглядали економічну вигоду, то для Ітана Алена такі думки були чужими.

Подібної думки щодо населення острова притримувався й Генерал Мартін Т. МакМахон, котрий хоч і не підтримував ідею анексії Куби, оскільки вважав, що США мають актуальніші питання для вирішення, однак писав, що якщо й приєднувати, то її можна прийняти до Сполучених Штатів лише після того, як на острів заселиться велика кількість американців, які навчать місцеве населення англійської мови, законам та познайомлять з роботою своїх інституцій.⁵⁰ Тобто повинна відбутися первина окупація, після чого здійсниться вже конституційне приєднання території. Обом чоловіків не враховували інтереси місцевого населення, вони намагалися його американізувати, тим самим стерши їхню ідентичність та самобутність. Для них Куба була красивою землею, але жити і керувати нею мають самі американці. По суті, мала відбутися заміна з однієї імперії на іншу.

Насправді, зі статті важко сказати яких поглядів було більше, радикальних чи поміркованих, за приєднання чи проти, адже авторам вдалося зберегти певною мірою рівну кількості думок. Однак, можна

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Cuba Should Be Annexed // The Salt Lake Herald. Salt Lake City [Utah], 1895, May 5. Access to source: <http://surl.li/hlhip>

зробити висновок, що питання Куби дійсно активно обговорювалося у різних соціальних колах і мало людей стояло осторонь цієї теми. Також, здебільшого проти приєднання Куби були не ті, хто вважав її незалежною державою вартою своєї окремішності, а радше ті, хто не хотів аби їх країна витрачала додаткові ресурси на захоплення нових земель та задовольнялися тим, що й так США мають чудові економічні зв'язки з островом. Так ексконгресмен Джон Девід Варнер казав, що його цілком влаштовує та ситуація, коли США мають молоко, а якась інша нація - шкарлупу від кокосу⁵¹. Але попри це, слід зауважити, що дійсно для більшості Куба уявлялася як неймовірно красива, родюча земля, з чудовим кліматом та вигідним географічним розташуванням, а питання самого населення часто відіграло менш важливу роль. Хоч і можна знайти слова в підтримку місцевого населення в боротьбі проти іспанців, але часто воно зводилося до символічних висловів, на кшталт, що всі заслуговують на свободу та демократію, але здається, питання економічної привабливості виглядали більш важливими за ці інтереси кубинців.

Ці тези підтверджують й наступні статті, до прикладу «*Walker Lake bulletin*», 27 травня 1896 написала статтю із заголовком «*Нещасливий острів Куба. Мурат Галстед аналізує його нинішній стан. Вважає, що ми повинні його анексувати.*» Знову лунають думки про анексію Куби США, знову автор наводить цілу низку аргументів чому Куба важлива для Америки і як це буде вигідно для обох, проте, на противагу статтям 1895 року, Мурат Халстід використовує метод подібний до попереднього автора. Він також починає детальніше описувати історію та політичну ситуацію на Куби, приділяючи значну увагу суспільним настроям населення, аналізуючи його етнічний склад, який, на думку автора, є вагомим фактором. Він наводить статистику, що станом на 1887 рік населення острова складає 1631678 мешканців, з яких білих 1 111 303, а чорношкірих 520 684, що

⁵¹ Ibid.

вдвічі менше від першого, і на відмінну від американських штатів, на острові була присутня більша толерантність до кольорового населення, що могло б послужити хорошим уроком для американців, показуючи, що репресії та приниження чорношкірих не є необхідністю і це варта змінити. Також Халстід вважає, що Кубі необхідна автономія у складі США, яка принесе цілу низку переваг для острова, ціни на землю за його прогнозами виростуть у тричі. А населення вже за кілька років досягне позначки в 3 млн осіб. Разом з цим це принесе звільнення від застарілого іспанського панування, котре мало б зникнути, як зникло з Техасу, Каліфорнії, Мексики.⁵²

"Я не політик. Я не був теоретиком в уряді і не займав сильної партійної позиції - я не партієць. Я людина бізнесу, і тепер я знаю, що моя єдина надія і надія тисяч таких, як я, на порятунок від повного розорення - це те, що Сполучені Штати знайдуть спосіб анексувати Кубу, поки не стало занадто пізно. Я не ворог іспанців, але якщо Іспанія переможе у цій війні, мені кінець. Я добре знаю, що таке іспанський уряд, і якщо так буде і тут, мені кінець! Я також добре знаю, що таке кубинські агітатори, мрійники і революціонери, і як вони будуть керувати островом, якщо він потрапить до їхніх рук. Я впевнений, що вони б його зруйнували".⁵³

Автор статті наводить слова цього чоловіка, який згідно з тексту є кубинським бізнесменом, однак через війну збанкрутів, тим самим показуючи занепад економіки Куби під час іспано-кубинської війни та, що важливо, висвітлює настрої населення, щодо анексії Куби США. Тепер акцент дедалі більше починає робитися на думці самого населення, а не лише на тому чи вигідна Куба США чи ні. Самі кубинці тепер стають тими, хто б потенційно легітимізував дії уряду США щодо анексії Куби, адже щоб когось спасти потрібні ті, кому потрібне це спасіння і ті, хто про нього просять, тільки тоді це матиме сенс.

Цікавим є наступні твердження які б мали показати єдність, або щонайменше прагнення до єдності кубинців із американцями.

«На острові спостерігається зростання американізму, і молоді люди відчувають себе американцями, а не єропейцями - факт, який є очевидним. Для багатьох з них є гордістю, щастям і, як вони вважають, безпекою бути або стати американськими

⁵² The Unhappy Isle of Cuba // Walker Lake Bulletin. Hawthorne, Nev., 1896, May 27. Access to source: <http://surl.li/hlhmk>

⁵³ Ibid.

громадянами, і коли ми придивимося до цього уважніше, то позірна на перший погляд штучність цього процесу, як каже генерал Вейлер, "зробити себе американцями", поступається місцем усвідомленню його натуральності і вірі в його плідність. Якщо ми, народ Сполучених Штатів, є американцями, у великому сенсі цього слова, ми повинні зі співчуття знати, що кубинці вбирають американізм з повітря, і це є правдива стаття".⁵⁴

Ці слова ще раз підтверджують той факт, що дедалі більш важливою ставала думка самих мешканців Куби, подібні тексти повинні були викликати емпатію у своїх читачів, тепер американці починають боротися не за ресурси, а за життя людей, таких самих людей як вони, які мають спільні цінності, світогляд і бажання свободи. Ресурси хвилювали радше політиків та економістів, це було важливо для «верхів» суспільства, але для звичайних людей набагато більше викликало бажання допомогти іншим, послужити. Знову згадується містечко Сідней, для якого спасіння Куби і звільнення її населення від іспанського гніту було місією всього життя.

Згодом, під кінець року, можна зустріти цілу низку нових статей присвячених кубинському питанню, більшість з них видані в грудні 1896 року і детально розбирають тему вступу США у війну проти Іспанії, акцентуючи на тому, що така воля американського народу. У багатьох із них виділенні цілі сторінки, де зазначені думки різних політичних діячів, які наводять свої аргументи як «за» так і «проти» таких дій. Одним із найбільш цитованих був держсекретар США Річард Олні, котрий не заперечував права Куби на незалежність, однак вважав, що таке визнання її Штатами є нелегітимним, і ані сенат, ані палата представників не мають подібних повноважень, це радше буде символічним свідченням їхньої підтримки народу Куби, аніж справжніми політичними діями. Ба більше, це може нести певну небезпеку і спричинити суперечки як між різними країнами, так і внутрішньо в самій Америці.⁵⁵ Дана дискусія розв'язалася через резолюцію Камерона (додати пояснення), котра мала на меті проголосити воєнний стан на кубі, та оголосити її незалежність.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Mr. Olney defiant // The news and observer. Raleigh, N.C., 1896, December 20. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hlkpc>

Такі думки секретаря викликали жваві дискусії, які були висвітлені на тих же самих сторінках газет. Хтось вважав такі заяви недоречними, як сенатор Деніел:

"Позиція секретаря Олні є абсурдною"⁵⁶, чи Сенатор Бланшард: «Я не можу собі уявити, - сказав сенатор Бланшард, - що міністр Олні міг виголосити заяву, яку йому приписують. Що, Конгрес не має повноважень віддати наказ про визнання незалежності Куби! Якщо таких повноважень немає в Конгресі, то їх немає ніде."⁵⁷

Подібної критики словам Олні було багато, що показувало те, що американське суспільство на чолі з сенаторами різних штатів готові визнати незалежність Куби, навіть якщо це питання не буде повністю регулюватися конституційними обов'язками Американської влади.

Наступна стаття датована 16 листопада 1897 року знову піднімає питання того, а чи необхідно анексувати Кубу та й взагалі чи Штати мають вступати у війну з Іспанією. Також обговорюється питання купівлі Куби США. Все це подається як розмови між американськими політиками та іспанським, зокрема згадується розмови Деніела Едгара Сиклеса з Еміліо Кастелором та іншими міністрами. Американський посадовець зазначав, що часто його просто не хотіли слухати коли він говорив про питання Куби та жорстокість іспанських колоністів до населення.

"За п'ять років мого перебування в Мадриді не минуло й тижня, щоб я не мав нагоди обговорити з державним міністром Іспанії питання, що виникли внаслідок попереднього кубинського повстання. Ці питання охоплювали скасування рабства, зміни в управлінні островом, скасування декрету Фердинанда VII, який надавав генерал-капітану повноваження керувати островом в умовах воєнного стану: жорстоке ведення війни, розстріли полонених, вбивства мирних жителів, хворих і поранених у лікарнях, свавільна конфіскація майна і т.д. Іншими словами, жоден іспанський кабінет міністрів - а їх було чимало - не заперечував проти того, щоб обговорити зі мною найсправедливішим чином внутрішній стан Куби і найкращі способи припинення війни і сприяння спокою на острові».⁵⁸

Дані слова зображали самих же кубинців як заручників цього режиму, які постійно піддаються утискам та тортурам за своє право на свободу. Не раз у газетах згадувалися подібні злочини іспанців проти місцевого населення, особливо часто акцентувалося на жорстокому поводженні з

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ General Sickles Sharp Rejoinder // The Record-Union. Sacramento Calif., 1897, November 16. Access to source: <http://surl.li/hlhoh>

жінками, дітьми та хворими людьми, створювалася картинка, що для європейців не мають значення, ані моральні закони, ані закони ведення чесної війни. І саме на цю різницю американців і європейців редактори газети пробували підкреслити якнайскравіше, для цього виносить цілий окремий підрозділ із назвою «Кубинці - це американці», де пише, що: *"Тут корінь проблеми. Кубинці - це американці, а їхні ідеї та іспанські ідеї є непримиренними"*⁵⁹, що цікаво, автори цю цитату Сіклесса наводять двічі в цій статі, ще раз показуючи єдність американського світу, який не лише географічно, а й ідейно об'єднує ці народи, роблячи їх чужими з цінностями іспанців.

Згадані вище думки показують, що для більшості американців Куба була привабливою економічно країною, з чудовим кліматом, родючою землею, і ці речі були важливішими за бажання самого населення острова. Хоча разом з тим можна простежити, що з часом змінюється й сам підхід аргументації на користь анексії. Акценти перестають бути лише на бажаннях влади США, а до уваги беруться й думки самих кубинців, особливо молоді, серед якої поширюється американізм. Разом з тим згадується й про певну ідеологічну та ціннісну спільність двох народів, що в свою чергу підтверджувало необхідність воз'єднання. До цього всього додавалися й ідеї месійності, Америка має взяти під своє крило тих, хто потерпає від гніту несвободи та диктатури, часто такі ідейні речі могли бути навіть більш важливими, ніж матеріальні зиски від острова. Крім цього видно, що й сама риторика була доволі різною, одні висловлювалися більш обережно та помірковано щодо питання анексії, інші ж навіть відмовлялися думати, що Куба може бути незалежною. Однак, загалом у суспільстві дійсно панувала думка, що острів має бути під впливом США, в цьому і буде його свобода.

⁵⁹ Ibid.

Вже в розпал іспано-американської війни риторика набуває дещо інших рис. Питання незалежності виступало як обґрунтування вступити у війну для захисту кубинців як вільного народу від колонізаторів. 28 квітня 1898 року в газеті «*The Dakota chief*» виходить стаття присвячена проголошенню війни. В ній прикріплена вирізка із самої резолюції, також опис того як відбувалося її прийняття. Найважливішою тезою даної резолюції, на мою думку, було визнання народу Куби незалежним: «*що народ острова Куба є і повинен бути вільним і незалежним.*»⁶⁰ Відповідно, базуючись на тому, США мало підґрунтя вступити у війну для захисту цього «вільного народу» та дало можливість вимагати від іспанського уряду звільнити цю територію. Здебільшого сама стаття вже не згадує ні про іспанську жорстокість, ні про голод чи інші протидіяння, акцент робиться саме на тому, що кубинці мають бути незалежним. Цікаво, що редактори згадують про тонкощі підписання цієї резолюцію, так вони зазначали, що довго тривала дискусія чи писати що кубинці вже є незалежними і мають це право надалі, чи лише те, що вони мають це право в теорії.

*«Палата, однак, пішла далі, щоб запобігти будь-якому проголошенню незалежності, навіть для Республіки Куба, і вилучила слова «є і» з першої резолюції Сенату, яка проголосила, «що народ острова Куба є і має право бути вільним і незалежним», зробивши в ньому напис, «що народ острова Куба має право бути вільним і незалежним». На цих двох маленьких словах по три літери кожен два великих представницьких органи передали доктрину, по-перше, що народ Куби вільний, і, по-друге, і обов'язково, що панування Іспанії на острові закінчується.»*⁶¹

Журнал «*Риск*» 11 травня опублікував ще один скетч присвячений цій тематиці. Дана візуалізація важлива тим, що вона відрізняється від інших скетчів описаних раніше. На малюнку ми бачимо жінку котра сидить у великій сковорідці, тримаючи в руках прапор Куби. Одяг жінки білий, з надписом «*Куба*», що вказує на те, що та жінка символізує даний острів. Сама сковорідка означає іспанське неправове керівництво, яке

⁶⁰ Spain must get out // *The Dakota chief*. Gann Valley, Buffalo County, S.D., 1898, April 28. p. 6. Access to source: <http://surl.li/hlkiw>

⁶¹ Spain must get out // *The Dakota chief*. Gann Valley, Buffalo County, S.D., 1898, April 28. p. 6. Access to source: <http://surl.li/hlkiw>

підігрівається на вогні анархії, яке розгорілося між ворогуючими угрупованнями, позначеними як "повстанці" і "автономісти". Також можна побачити як ті дві груп людей йдуть один на одного війною. Цей малюнок цікавий тим, що Куба має два обличчя: лице жінки, яка потрапила в пастку Іспанії, а також сам острів який є полем бою не лише між іспанцями та кубинцями, як це зазначалося у інших скетчах, а й між двома категоріями самого народу. «Обов'язок години : - врятувати її не тільки від Іспанії, але і від гіршої долі.» (див. Додаток 8)

«Риск» в травні 1898 року публікує скетч, який показує, як Дядько Сем стоїть на платформі поруч із урною для голосування, поруч з ним троє чоловіків віддають свої голоси; Усі вони ошатно одягнені і видно, що це люди із вищого класу. Один позначений як «лояліст» і голосує за «монарха», інший віддає свій голос за «автономію» і останній за «республіку». У натовпі, біля основи платформи, майорить прапор кубинської незалежності з написом «Республіка», також є прапор з написом «Автономія» і прапор подібний до іспанського з написом «Монархія».

(див. Додаток 9) Відповідно така репрезентація Куби показувала американському суспільству неоднорідність думок на острові, що навіть могло негативно повпливати на підтримку суспільства американцями. Однак, попри це США все одно зображені як ті, хто є над цим, з однієї сторони вони утілюють основи демократії та вільного вибору, а з іншого, видно їхній контроль та те, що вони все тримають у своєму полі зору.

Проаналізувавши дані статті та скетчі можна побачити, що визнання незалежності кубинців було однією з причин котра б мала легалізувати вступ американців у війну. Разом з тим ми бачимо, різні аспекти тієї свободи. Перший це надання кубинцям можливості розпоряджатися своєю долею, голосувати за своїх кандидатів та підтримувати ті ідеї, які найбільш підходять для їхнього бачення розвитку своєї країни, однак разом з тим це несе загрозу США. Адже що перший, що другий скетч показували, що

велика різноманітність політичних рухів могли призвести не до демократичного правління, а до анархії, тим більше неприхильно налаштованої до США. Відповідно бачимо, що питання незалежності було доволі складним і його варта розглядати комплексно.

2.3. Візуалізація образу Іспанії

Найбільшим антагоністом з 1905 по 1898 безсумнівно у всі газетах та скетчах є Іспанія. Переважно, автори статей навіть не приховували свого ворожого ставлення до цієї країни, адже вони сприймали Мадрид не лише ворогом кубинців, яким вони співчували, а й своїм власним. Ось що пише один з редакторів у відомій вже нам газеті «The Sidney record» 21 грудня 1895:

"Іспанія, ця імпотентна, керована священиками співдружність, минуле і далеке серед народів, розлютилася в 1915 році через свою нездатність підкорити вічне протистояння на Кубі засобами цивілізованої війни. Іспанія, цей кривавий пережиток інквізиції, виплеснула свою лютість того року на нещасних кубинців. Вірменські сцени різанини стали повсюдними, і хвиля обурення прокотилася Америкою. Кубинців - чоловіків, жінок і немовлят - віддавали під меч, а смолоскип убивці здіймав полум'я до небес, як спалені вівтарі жертвоприношень."⁶²

Автор не цурається вживати якнайемоційніші характеристики для зображення іспанських протидіянь, показуючи всю жорстокість колонізаторів та немічність простого населення, яке піддавалося репресіям незалежно від статі та віку. Відповідно такий опис дій монархії викликав чималий осуд від американського населення та породжував емпатії до жителів острова. Саме апелювання до знуцань як над дітьми, так і над жінками було доволі частим засобом для творців пропаганди. Преса намагалася дегуманізувати образ іспанця, показавши його максимально протилежним від цінностей сучасного американця та зобразити його людиною без моральних засад та етикету ведення чесної війни.

⁶² The Editor's Dream: Cuba Made Free in 1915 // Sidney Record. Sidney., 1895, December 21. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hlhlr>

Ще одним прикладом морального занепаду іспанських військових була нашумівша стаття від «*The New York Journal*», котра розповіла про обшуки дівчат іспанцями.

«Мені довелося сісти поруч з міс Аранго за столиком на пароплаві. Я виявив, що вона не була ні амазонкою, ні Жанною д'Арк, ні жінкою з народу, з мачете в одній руці і кубинським прапором в іншій. Це була вихована, добре освічена молода людина, яка говорила трьома мовами і одягалася так, як ви бачите, як одягаються дівчата на Фітт-авеню після церкви на Зондських островах.

Ось що іспанці зробили з цими дівчатами: наказавши їм покинути острів у певний день, вранці того ж дня вони відправили детективів до їхніх будинків і роздягли їх та обшукали, щоб виявити чи вони несли листи до хунти: як Кі-Уест і Тампа. Потім, через годину, вони обшукали їх на митниці, коли вони йшли до пароплава. Вони ретельно обшукали їх, аж до того, що зняли черевики та панчохи, і через п'ятнадцять хвилин, коли молодий вантажник нарешті став на палубу американського судна, з американським прапором, що звис на кормі, іспанські офіцери пішли за ними туди і зажадали, щоб їм була обставлена каюта, до якої можна було б відвести дівчат, і тоді вони були роздягнені і втретє обсмажені»⁶³

І хоча згодом виявилось, що ця історія була дуже перебільшеною і насправді офіцери не роздягали дівчат. Про це пише Стівен Р. Брайдон у книзі «Американська пропаганда від іспано-американської війни до війни в Іраку»

«Промовистим прикладом є стаття в «New York Journal» Херста, супроводжувана яскравою ілюстрацією Ремінгтона, що показує обшук Клементії Аранго іспанськими чиновниками-чоловіками. Вона зображена зі зворотного боку, абсолютно оголена, в оточенні чоловіків. Пізніше вона зізналася, що її насправді обшукували жінки, і чоловіків не було. Історик Аллан Келлер називає це «причиною célèbre⁶⁴, яка допомогла підштовхнути Америку до війни, яка не повинна була статися. Сенсаційність допомагала продавати газети, навіть якщо історії були неправдивими або перебільшеними.»⁶⁵

Самі ж візуальні зображення також відображають Іспанію в максимально негативних рисах. У більшості випадків Іспанія змальовується у ролі чоловіка, іспанського солдата, одягненого у військову форму або ж національний стрій, котрий озброєний шаблею і погрожує Кубі⁶⁶. (див. Додаток 1; Додаток 6) Саме такий образ зустрічається найчастіше. Сам чоловік не виглядає кремезним чи сильним, він радше виглядає нищим, слабким та наляканим злодійкуватим чоловічком.⁶⁷

⁶³ Does our flag shield women // New York Journal. New York, N.Y., 1897, February 12. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hlkrk>

⁶⁴ célèbre – це проблема чи інцидент, що викликає широку полеміку, зовнішні кампанії та гарячі публічні дебати. Цей термін продовжує використовуватись у ЗМІ у всіх значеннях.

⁶⁵ Steven R. Brydon - American Propaganda from the Spanish-American War to Iraq War ст 31

⁶⁶ Just for Fun // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1898, March 20. Access to source: <http://surl.li/hlhmt>

⁶⁷ Keppler & Schwarzmann. The Cuban melodrama [Electronical resource]. - Access to source: <http://www.loc.gov/resource/ppmsca.28912/>

Саме зіставлення чоловічого і жіночого образу робить сильний контраст між двома зображеними країнами. В порівнянні із красивою, проте беззахисною жінкою, іспанський офіцер виглядав зловіще, однак самі ж його риси обличчя, статура показували, що він може боротися тільки зі слабшими за себе, і саме тому його жертвою є Куба. І хоча самі скетчі показували небезпеку яку несе той чоловік, однак разом з тим вони його й висміювали, зображуючи його незграбність та слабкість.

Крім такої можна зустріти й інші візуалізації, до прикладу, зображення Іспанії вже в ролі жінки. Зі заголовком *«Вона стає занадто слабкою, щоб утримувати їх»* журнал *«Risk»* опублікував малюнок Іспанії в ролі великої та незграбної королеви, що попри свої розміри, багатство та ошатність не здатна була втримати у своїх руках значно менших, однак бунтівних чоловіків, які символізували Кубу та Філіппіни. Цікаво, що сама Іспанія виглядає розгублено і дещо налякано, усвідомлюючи свою неспроможність утримувати постійно такий стан речей. (див. Додаток 6)

Гамільтон Грент у 1897 році в журналі *«Judge»* опублікував свою роботу з назвою *«Допоки старий іспанський трон падає, вгору піднімається кубинський прапор незалежності»*. На скетчі на передньому фоні намальована вежа з цеглин, котра валиться, кожна цеглина має свою назву *«жорстокість»*, *«методи 16 ст»*, *«антагонізм до цивілізації»*, *«корумпована аристократія»*. На тих цеглинах стоїть трон на котрому сидить король-карлик чия корона накриває все його тіло. Поруч з ним розміщені цілі стоси різних паперів, які нагадують про різноманітні проблеми монархії. Єдине, що не дає цій піраміді завалитися, так це іспанські виплати, виснажена армія та флот. (див. Додаток 7)

РОЗДІЛ III

«CUBE LIBRE» 1898–1905 РОКІВ

Наступний період в кубинській історії з 1898 року по 1902 роки пов'язаний із цілою низкою змін та поворотів у політиці. Після того, як Кубу було звільнено, США поставили своє панування над островом, аби налагодити економічну сферу, встановити там свої інституції та бути таким собі протекторатом, як від інших країн, так і від внутрішніх можливих небезпек. Саме останній пункт став доволі ключовим, оскільки велика кількість кубинців була незадоволена тим, що США замість обіцяної «*Cuba Libre*», просто замінили іспанське панування своїм, відповідно США мали прийняти певні заходи аби самі протести не переросли в неконтрольовану стихійну революцію.

Згодом, в лютому 1901 року, США проголосили конституцію Куби, проте вже в березні внесли певні правки, які назвали правками Платта, згідно з яких Куба обмежувала своє право на зовнішню політику, визнавала за США можливість військової інтервенції, а також цілу низку інших заходів, які обмежували політичну свободу острова та робила її залежною від Америки.⁶⁸ Загалом Штати намагалися зробити плавний перехід для Куби та дати їй хороший як фінансовий, так і іміджевий старт, американці хотіли бути впевненими, що Кубі не загрожуватиме небезпека, що вона продовжуватиме мати близькі стосунки з США, а також, що внутрішні чвари не зруйнують тієї нової вибудованої політичної системи, яку вони створили. Такі побоювання та перестороги були цілком зрозумілими та мали фактологічне підґрунтя, адже життя в бездержавності, велика кількість різних поглядів та радикальних течій могли просто на просто зашкодити Кубі вільно розвиватися.⁶⁹

⁶⁸ Justice to Cuba // The commoner. Lincoln, NE., 1901, March 15. p. 6. Access to source: <http://surl.li/hlksb>

⁶⁹ Limit independence // The Conservative. Nebraska City, Neb., 1901, March 07. p. 3. Access to source: <http://surl.li/hlqgt>

Вже через рік в 1902 році Куба обрала свого першого президента, ним став Томас Естрада Пальма, який довгий час проживав у США та навіть мав їхнє громадянство. Пальма був одним із генералів в часи Десятирічної війни на Кубі. Згодом був заарештований іспанською владою та депортований з країни. Певний час прожив у Гондурасі, а потім переїхав до Америки, де він співпрацював із американською владою для допомоги Кубі.⁷⁰ Відповідно такий чоловік був вигідний для США.

Однак, через низку різних заворушень, боротьби за владу прихильників між більш радикальними та поміркованими представниками суспільства, США були вимушені здійснити нову інтервенцію до Куби в 1906 році, згідно зі свого права аби втихомирити ситуацію та відновити порядок.

3.1. Куба – оновлена земля

Аналізуючи пресу видану в перші пів року після самої війни, складається враження, що коло замкнулося. І знову розлогі описи фантастичної природи Куби, її комфортного клімату та багатих родовищ. Знову переде читачами постає той загублений рай, який так довго потерпав від утисків чужинців, однак зараз знайшовся і зацвів буйним квітом. Складається враження, що США виконали свою місію визволителів і все стало на свої місця.

«*The Age-Herald*» 11 вересня, себто майже рівно за місяць після перемоги в іспано-американській війні, видає статтю присвячені острову. Цього разу зі сторінок газети вже не лунають політичні заяви чи жваві дискусії, ніхто вже й навіть не згадує про кубинських повстанців чи людей заморених голодом – тепер практично кожен рядок звучить як запрошення приїхати на цей острів.

Стаття починається з того, що розповідає про те, що дуже багато американців приїжджають на острів з метою дізнатися про ціни життя на

⁷⁰ Fight for freedom // Perrysburg journal. Perrysburg, Ohio., 1902, May 16. p. 2. Access to source: <http://surl.li/hlqjo>

Кубі, а також про тамтешні умови, час вирощування тютюну та як можна зробити вигідну інвестицію в Кубу.

«Фортуна в каві» під таким заголовком статті йдеться про вирощення кави, скільки на це потрібно часу та ресурсів, а також скільки потенційно прибутку це може принести.

Також зазначається, що життя на острові доволі дешеве всього 2 долари в день, тим самим порівнюючи Кубу з Клондайком, в якому треба було б заплатити за такий час 4 долари. Загалом це порівняння Клондайка і Куби є доволі цікавим. За часів «золотої лихоманки»⁷¹ дане місто стало дуже відомим, адже туди приходили люди зі всієї Америки аби спробувати вибороти свій шанс на щасливе майбутнє, завдяки великій кількості золота на тих землях. Насправді, мало хто зазнавав успіху, велика кількість людей загинула таки не знайшовши й грама золота. Однак, все таки ось це сприйняття Клондайка як місця, де можна спробувати свою удачу таки залишилося і було загальнозрозумілим для багатьох американців. І тепер Куба стала другим місцем, куди варто приїхати людям що шукають пригод та багатства. Недаремно автор назвав Кубу Клондайком тропіків. Проте, разом з цим він наводить факти які б мали свідчити, що Куба є не просто на рівні з Аляскою, а й краща за неї у багатьох аспектах: нижчі ціни на життя, легше та дешевше добирання, всього 40 доларів проти 300, більший шанс зазнати успіху. Автор вираховує шанс розбагатіти як 50 до 1, натомість в Клондайку лише 1 чоловік з 500 зазнає успіху. Погодьтеся, цифри переконливі, тому недивно, що багато підприємців їхали на острів заради можливості розбагатіти.⁷²

Подібно до цього 9 листопада виходить низка напрочуд цікавих статей у газеті «*The Watchman and Southron*», написаних Нейлом Макдональдом, котрі начебто за своїм змістом і заголовками повертають назад у 1895 рік. Газети почали рясніти історіями про чудесну природу Куби, її мальовничі

⁷¹ Клондайська золота лихоманка тривала з 1896 по 1899 роки

⁷² The Klondike of the tropics // *The age-herald*. Birmingham, Ala., 1898, September 11. p. 14. Access to source: <http://surl.li/hlqmu> 1

пейзажі, корисні копалини та комфортний клімат. Все прийшло до нормального буття, рай повернений, тепер час насолоджуватися ним.

Головні тези, які наводить дана газета стосуються того, що тепер завдяки новим технологіям від США, новітнім підходам та більш ліберальній системі в Кубі зможе покращитися як аграрна промисловість, так і метало видобувна. Великий акцент робиться на видобуванні міді, золота та срібла.

«Куба зараз має понад 17 000 000 акрів незайманих лісів, що містять багато з найбільш цінних і корисних порід деревини у світі. Мінеральні ресурси острова також у великих масштабах, і поки що вони недуже розвинені. Як поля для американського підприємництва, обидва джерела багатства претендують на привабливі можливості; За нового порядку речей, які пануватимуть на кубинських полях, вони не залишаться довго незайнятими, і в подальшому розвитку її великого виробничого потенціалу виграють і Куба, і Сполучені Штати.»⁷³

США намагалися показати, що тепер, завдяки ним, Куба стане процвітаючим регіоном і її ресурси будуть використані з мудрістю, на противагу тому, що робила Іспанія. Ось, що трішки далі пише Макдональд:

«Куба як сфера американського підприємництва та інвестицій обов'язково стане дуже популярною в найближчому майбутньому. Тисячі людей кинуться туди з усіх кінців нашої країни, і багато хто без сумніву в пошуках скарбів на свій жаль зрозуміє, що це другий Клондайк. Можна з упевненістю сказати, що шукачі пригод будь-якого роду, включаючи шукачів бізнес-пригод, у більшості випадків будуть дуже розчаровані. Чоловіки з надійними методами ведення бізнесу, що не надто прагнуть розбагатіти, безсумнівно, знайдуть Кубу хорошим полем для свого підприємства та своїх інвестицій.»⁷⁴

Як можна побачити, американці дійсно планували зробити Кубу місцем для великих інвестицій, острів висвітлювався як земля можливостей, де можна було знайти те, що потрібно не зважаючи на сферу діяльності, тут і ліси з цінними деревами, і різноманітні фрукти, і кава, і тютюн, і цукор, а ще й дорогоцінні метали та багато іншого – рай для підприємців. Проте разом з тим автор статі застерігає, що Куба може стати й місцем великих нещасть, і «кубинська лихоманка» може закінчитися так само швидко і

⁷³Some Cuban resources // The watchman and southron. Columbia, SC., 1898, November 9. p. 8. Access to source: <http://surl.li/hlqpc>

⁷⁴ Ibid.

навіть дещо трагічно, як і свого часу закінчилася «золота лихоманка», гравців багато – переможців мало.

Таке висвітлення острова було надзвичайно вигідним для США, адже, по-перше, вони таким чином показали, що ось - цілі війни виконані, народ звільнився від тиранічного гніту Іспанії, а сама Куба зі своїми умовами та ресурсами у хороших руках, які знають як правильно використовувати ці можливості для якнайшвидшого розвитку. По-друге, американська верхівка розуміла, що війна принесла свої втрати, як економічні, так і людські, відповідно виникала необхідність у створення нових підприємств та залучені нових людей, які готові як інвестувати, так і працювати та жити на цій землі.

Крім вищезгаданих нових наративів які існували в пресі видно чітку зміну у порівнянні до війни 1898 року та після неї. З 1899 року вже можна побачити, як Куба повертається до того образу, що був у неї в 1895 році. Вона змальовується як красива жінка з тонкою талією та широкими бедрами і грудьми, з хорошим, навіть дорогим вбранням. Разом із змінами у вигляді Куби, можна побачити як інакше передається її характер. Тепер вона за часту темпераментна, норавлива жінка, котра емоційно реагує на всілякі речі. До прикладку, цікавими джерелами для цього питання є скетчі журналу «Puck», які дещо висміюють американську політику показуючи, що ті хочуть нав'язати республіці свої правила та умови в, першу чергу, пов'язані із торгівлею.

На малюнку 3 вересня 1902 жінка виглядає розлюченою та незадоволеною умовами, які їй пробують нав'язати США про що свідчить її вираз обличчя та поза її тіла. Як на мене, важливо зауважити те, що вже тепер Куба стає також суб'єктом в політичному сенсі, хоч і її свобода формально є дещо обмеженою, однак вона не представлена як заручниця подій, а як жінка яка може сказати свою думку та змінити певною мірою ситуацію. (див. Додаток 10)

В 1902 році журнал опубліковує ще один скетч, де Куба намагається продати свою цукрову тростину. На малюнку видно, що жінка пробує пройти через ворота з назвою «Reciprocity» аби мати можливість вільно торгувати. Однак вони перед нею закриті, до того ж їй перешкоджає чоловік з написом «Цукровар», який тримає аркуш паперу з написом «Тариф на цукор». На задньому плані, за забором, жінка з написом «Порто-Ріко» несе пучок цукрової тростини; вона увійшла через ворота «Анексії», над якими виробник цукру та його тарифи не мають контролю. На цьому малюнку Куба також зображена як темпераментна жінка котра намагається самостійно вирішувати що їй робити, однак, умови в які її помістили є невігідними і забирають право на самостійну реалізацію своїх потреб. (див. Додаток 11)

Підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновки, що інтеграція нових інвестицій та робочих рук на Кубу було дуже важливими для США, що проявилось у поверненні зображення Куби як райського місця з дивовижними якостями, природними умовами та ресурсами. Разом з тим створюється образ Куби як тропічного Клондайку, місця де слід випробувати фортуна і можна здобути великі прибутки. Такі ідеї втілюються і в зображеннях в яких також можна простежити циклічність. Куба знову висвітлена у ролі красивої жінки, з дорогим та стильним вбранням. Єдиною відмінною рисою якої є її новий дещо емоційний та бунтівний характер. Тепер вона не зображується у ролі жертва, вона виступає як суб'єкт, хоча обмежений у своїй дії низкою законів та умов, таких як поправка Платта.

3.2. Кубинці – нові вороги Куби

Разом з тим бажання США мати свій контроль над Кубою нікуди не зникло, вони досі думали, що Куба повинна стати частиною Штатів і це було б вигідно для обох сторін. Тому в цьому простежується наступне уявлення про Кубу як про свою територію, котра необхідна США, як з точки зору

ідеології так і економіки та поширення свого впливу. Газета «The Courier» 25 квітня 1902 року випустила статтю, де зібрала думки різних представників американської влади аби дізнатися як ті ставляться до подальшої політики щодо острова. Варта зауважити, що на той момент Куба вже була визнана незалежною республікою і якраз відбувалися вибори президента. Більшість представників влади все таки говорили про необхідність приєднання та утворення спільного союзу. Ось що писав сенатор Морган з Алабами:

«Куба, — продовжив він, — так само необхідна Сполученим Штатам, як Ірландія — Великобританії. Зайве посилатися на той факт, що це було визнано з часів Томаса Джефферсона. Кожен далекоглядний американець знає сьогодні, як і кожен далекоглядний американець у минулому, що Куба в кінцевому підсумку повинна стати частиною Сполучених Штатів. Я схильний вірити разом з містером Ньюлендсом, що настав час, коли ми повинні зробити рішучий крок до анексії. Я не розумію, чому ми не повинні запропонувати Кубі вступити до Союзу».⁷⁵

Отож ідеї того, що Куба необхідна Америці досі звучали у публічному дискурсі, про що свідчать і інші думки високопосадовців озвучені у статі. Це було спричинено тим, що в очах американців Куба отримала нового ворога в лиці куюинських радикально налаштованих груп, котрі виступали за повну незалежність, від США в тому числі.

Тут відбулася найбільш докорінна зміна, оскільки висвітлення Куби як «землі обітованої» чи ж сприйняття Куби своєю землею було притаманним американцям ще раніше, однак поділ кубинців на «хороших» та «поганих» став чимось новим. Тепер, коли Іспанія покинула ці землі і більше не мала впливу на мешканців Куби, з'явився новий ворог який заважав Штатам контролювати даний регіон і міг призвести до потенційних революцій чи навіть воєн. Цим ворогом були радикально налаштовані кубинці, які прагнули отримати свободу і від Штатів також, адже не хотіли миритися із пануванням нової імперії на своїх землях. Американська преса доволі різко висловлювався щодо цих груп населення і вважала в них нову потенційну загрозу.

⁷⁵ Annexation of the island // The courier. Genoa, Nev., 1902, April 25. p. 2. Access to source: <http://surl.li/hmksg>

Подібну ідею зображає малюнок опублікований Кеплером та Шварцманом 7 вересня 1898 з промовистою назвою "Врятуй мене від моїх друзів!". На малюнку видно, що Куба зображена як територія, а не персона. На кубинській землі стоїть Дядечка Сем, позаду якого видніється американська земля. Він прикриває своїм прапором жінку, котра стоїть на колінах зі складеними руками в позі молитви. На голові у неї капелюх з написом «Cuba libre». Сама жінка темношкіра.

«Проблеми з кубинцями розростаються. Вони налаштовані похмуро і вороже до Сполучених Штатів, хоча більшість населення готова і прагне працювати і прийняти притулок і протекцію американського протекторату, але вони знаходяться під впливом певного класу «скажених ораторів» і сіячів сепаратизму і бунту проти всього, що стосується американців. «Кращий клас» на Кубі виступає за анексію острова та встановлення на ньому правопорядку. Цей «скажений клас» вимагає визнання Куби для кубинців і відкидає всі пропозиції, спрямовані на процвітання під американським протекторатом, а також викликає народне невдоволення.»⁷⁶

З самого тексту видно, що американська сторона засуджує такі дії, надаючи цим ідеям відверто негативного опису, і поділяє тих, хто за американське панування на «кращий клас» і на тих, хто проти них - «скажених ораторів». Звісно, для США такі ідеї були дуже невігідними, адже крім того, що це б потенційно могло спричинити до нових військових сутичок, так це ще й похитнуло б картинку американців-визволителів, провідників миру, свободи та демократії.

Також, в статті кілька разів згадується про кубинців, котрі ще досі страждали від голоду. Так розповідається про президента Мак Кінлі, котрий надав розпорядження відправити кораблі з продовольством до Гавани за сприяння Червоного хреста. Також іспанська сторона повинна була привезти провізію на острів для вирішення цієї проблеми з голодом.⁷⁷

Одним із скетчів який добре показує цю дихотомію між «хорошою» Кубою та «поганою» є скетч опублікований в 1899 році. Сам малюнок має явно виражену пропагандистку мету та маніпулятивну функцію. На середині зображення на колінах пере Дядечком Семом стоїть жінка, що

⁷⁶ Cubans may cause troubles // The morning news. Savannah, Ga., 1898, August 16. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hmktq>

⁷⁷ Ibid.

символізує Кубу і наче благає його залишитися. Сама картина поділена на дві частини, зі сторони жінки на задньому фоні видно повну розруху, мертві тіла, згорілі будинки, все небо покриває густий дим, з надписами на ньому «повстання», «чума», «війна», «голод». А по іншу сторону, зображена та сама Куба однак з великою кількістю фермерів, пришвартованих кораблів на гавані та ціла низка продовольства: цукор, лікер, тютюн та інше. Зверху вже видніються вже зовсім інші слова: «мир та процвітання». (див. Додаток 12)

Таке візуальне зображення спрямоване на те, аби, в першу чергу, американське суспільство знову ж таки переконалося у тому, що їхній шлях, їхні дії та політика в цілому є правильною, і Кубі не варта намагатися віддалитися чи вийти зі сфери впливу США, оскільки власні негаразди просто поглинуть її і вона не зможе сама вийти з цих проблем. Натомість Америка знає, що робити і як гарантувати мир та добробут. Звісно, подібні скетчі тільки утверджували суспільство у необхідності продовження анексії.

«*New York tribune*» в грудні 1901 році Опублікувала цілу низку скетчів, двоє з яких стосувалися Куби. Зображення з назвою «*Кампанія на Кубі*» змальовує кубинців, котрі воюють одне з одним на крихітному за масштабом острові, під час чого Дядечко Сем просто спостерігає за цим зверху, стоячи на материковій частині Америки. Знизу є ще напис «*Воу-воу! Як швидко вони вчяться*». Така візуалізація показує, що для американців кубинці виглядали незрілими і дитячими, тим самим показуючи своє верховенство над ними. Також, крім того, що згідно з американської позиції найбільшим ворогом для Куби є самі кубинці, ще одним меседжем який прочитується це те, що змінюється роль Штатів, тепер вони стають не просто провідниками до демократії, вони починають відігравати роль просвітників, цивілізаторів. (див. Додаток 13)

Ще один скетч показує, що Куба віддаляється від США через повстання які відбуваються на острові, на малюнку символічно зображений

довгий трос «*reciprocity*»⁷⁸ що тягнеться від Куби до США, однак він не є прив'язаним до боларду. Напис під малюнком застерігає Дядечку Сема чимшвидше прив'язати трос, аби Кубу не віднесло в туман повстання. (див. Додаток 14)

Таке змалювання висвітлювало острах американської влади до подій, що відбуваються на острові. Їх хвилювало політичне становище кубинців, яке виглядало незрілим ще до самоврядування. Такі скетчі показували зверхність США

Разом з тим, хоч і американська преса насторожливо та з певною критикою відгукувалася про радикальну течію повстанців, самі ж кубинські герої війни та попередніх повстань залишалися дуже важливими постатями і часто згадувалися у пресі. Особливо сильно це помітно в часи президентських виборів, зима-весна 1902 року сторінки газет рясніють згадками про перемогу Куби та США над іспанцями та наввипередки розповідають про героїв війни.

Це особливо чітко видно у «Perrysburg journal», у випуску за 16 травня, 1902⁷⁹ автор статті Врайт А. Паттерсон зробив перелік різних важливих особистостей які відіграли ключову роль у війні. Там згадується і генерал Максимо Гомез, і генерал Рівера, Галіксто Гарція і генерал Антоніо Матео ну і звісно Хосе Марті. Паттерсон намагається коротко описати історію кубинської революції ще з самісіньких початків протистояння та провести її до 1902 року. На прикінці своєї роботи він вирішує коротко описати природні ресурси що є на Кубі, також різні факти про сам острів.⁸⁰

⁷⁸ *reciprocity* – (з англ.) поведінка, в якій дві людини або групи людей надають один одному допомогу і взаємовиручку.

⁷⁹ Fight for freedom // Perrysburg journal. Perrysburg, Ohio., 1902, May 16. p. 2. Access to source: <http://surl.li/hlqjo>

⁸⁰ Ibid.

Дуже подібну статтю за своїм змістом можна зустріти в газеті «*The Dakota chief*» за 22 травня 1902 року.⁸¹

Як висновок, бачимо, що США по завершенню війни з іспанцями знайшла нового головного ворога, і як би це парадоксально не звучало, ним виявився народ Куби, який хотів незалежності від США і не хотів миритись з новою окупацією. Американці розцінювали такі думки дитячими й небезпечними, адже боялися вибуху нових поставань вже проти свого режиму, що в результаті мого призвести не лише до анархії на острові, а й нових воєнних сутичок та економічних проблем. Саме тому американський політикум так довго вагався проголошувати незалежність Куби, а навіть після її проголошення обрав вибраного, проамериканського чоловіка та вніс певні обмеження на дії в зовнішній та внутрішній політиці кубинців, ухваливши поправку Платта, яка в собі несла, скажімо так, бомбу сповільненої дії – можливість США здійснити інтервенцію своїх військ на острів в разі небезпеки

⁸¹ Cuba at last free // *The Dakota chief*. Buffalo County, S.D., 1902, May 22. Access to source: <http://surl.li/hlvhg>

ВИСНОВКИ

Кубу дедалі частіше почали показувати втомленою, худорлявою жінкою в розірваному одязі, здебільшого босими ногами та розпущеним чорним волоссям. Вона також часто зображувалася на колінах, прохаючи допомоги або ж прикриваючись від іспанського воїна. Паралельно презентувався образ Куби як войовничого повстанця, воїна, що бореться за свою країну.

Ближче до іспансько-американської війни 1898 р. образ Куби переходить з антропоморфного на більш територіальний, себто Куба зображується дедалі частіше як сам острів на якому відбуваються різноманітні події. Дедалі більше зображень голодних людей, смертей та інших трагедій спричинених війною. Після війни образ Куби більше нагадує її образ в скетчах 1895–1896 рр. Ми знову бачимо красиву жінку, тепер уже в красивому вбранні, доволі темпераментну й вольову, і самостійнішу. У малюнках видно як вона намагається робити ті чи інші дії, наприклад вільно торгувати, однак їй це не дають зробити умови виставлені США.

Водночас можна побачити й Кубу у вигляді дещо неконтрольованого острова, оповитого протестами і міжусобицями, що віддаляло їх від США. Така поведінка кубинців породила новий образ – образ дитини, що лише вчиться і робить свої кроки, часто не слухаючись старших, уособлених в США.

Окрім цього вдалося прослідкувати образи Іспанії та США. Іспанія переважно висвітлювалася у формі чоловіка, невисокого росту, трішки худорлявого, у військовому однострої або іспанському національному одязі; часто виглядав злодійкувато, дещо налякано та розгублено, коли був поруч із «Дядечком Семом», котрий зображав США. Під час війни можна побачити його в образі посланці сатани, який несе смерть та розруху.

Також Іспанія змальовувалася подекуди в ролі жінки-королеви, невисокого росту і розмірів, що не могла втримати значно менших від себе кубинських і філіппінських повстанців; або ж навіть невеликого ліліпута, якого майже

повністю покривала його ж корона. Такі гіперболізовані образи показували, що Іспанія часто була не такою могутньою як вона хотіла здаватися.

У пресі висвітлення Іспанії не було настільки яскравим. Здебільшого, про неї писали як головного антагоніста США; то була імперія, що змальовувалася застряглою у минулому, зі застарілими методами й цінностями. Якщо США – провідник лібералізму і демократії, то Іспанія, навпаки, – втілення поневолення, аморальності та жорстокості. Часто на сторінках газет можна було побачити нещадність іспанців не лише до чоловіків-військових, а й до жінок і дітей.

Отже, можемо підсумувати, що візуалізація Куби у періодичних виданнях США істотно змінювалася впродовж 1895–1902 рр., на що впливали події та настрої суспільства й американського політикуму. З цього видно, що преса ще сто років тому мала активний вплив на суспільства та могла як породжувати певні образи чи ідеї, так і змінювати їх у головах людей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Джерела:

1. Annexation of the island // The courier. Genoa, Nev., 1902, April 25. p. 2.
Access to source: <http://surl.li/hmksg>
2. Affairs of the hour translated by the cartoons // New-York tribune. New York, N.Y. 1901, December 22. p. 35. Access to source: <http://surl.li/hmkxb>
3. Cuba Should Be Annexed // The Salt Lake Herald. Salt Lake City, Utah., 1895, May 5. Access to source: <http://surl.li/hlhip>
4. Cuba at last free // The Dakota chief. Buffalo County, S.D., 1902, May 22.
Access to source: <http://surl.li/hlvhg>
5. Does our flag shield women // New York Journal. New York, N.Y., 1897, February 12. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hlkrc>
6. General Sickles Sharp Rejoinder // The Record-Union. Sacramento Calif., 1897, November 16. Access to source: <http://surl.li/hlhoh>
7. Gillam, F. Victor. A plea for Cuba [Electronical resource]. - Access to source: <https://www.loc.gov/item/95523060/>
8. Grant E. Hamilton. As the old Spanish throne topples, up goes the Cuban flag of independence [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmhux>
9. Fight for freedom // Perrysburg journal. Perrysburg, Ohio., 1902, May 16. p. 2. Access to source: <http://surl.li/hlqjo>
10. Justice to Cuba // The commoner. Lincoln, NE., 1901, March 15. p. 6.
Access to source: <http://surl.li/hlksb>
11. Just for Fun // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1898, March 20.
Access to source: <http://surl.li/hlhmt>

12. Keppler & Schwarzmann. The Cuban melodrama [Electronical resource]. -
Access to source: <https://www.loc.gov/resource/ppmsca.28912/>
13. Keppler & Schwarzmann. Some time in the future [Electronical resource].
- Access to source: <https://www.loc.gov/item/2012648643/>
14. Keppler & Schwarzmann. What Kind of an Answer Will He Get at This
House? [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmhuc>
15. Keppler & Schwarzmann. The duty of the hour; - to save her not only from
Spain, but from a worse fate [Electronical resource]. - Access to source:
<http://surl.li/hmhvg>
16. Keppler & Schwarzmann. The next step, as it looks now [Electronical
resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmhvn>
17. Keppler. Cuba's choice [Electronical resource]. - Access to source:
<http://surl.li/hmhys>
18. Keppler. Cuba's opportunity [Electronical resource]. - Access to source:
<http://surl.li/hmhzd>
19. Keppler & Schwarzmann. Looking forward [Electronical resource]. -
Access to source: <http://surl.li/hmkvc>
20. Landscapes of Cuba // The Wadsworth Dispatch. Wadsworth, Nev. 1895.,
March 9. Access to source: <http://surl.li/hlhie>
21. Limit independence // The Conservative. Nebraska City, Neb., 1901, March
07. p. 3. Access to source: <http://surl.li/hlqgt>
22. Mr. Olney defiant // The news and observer. Raleigh, N.C., 1896,
December 20. p. 1. Access to source: <http://surl.li/hlkpc>
23. Men who have made Cuba free // The herald. Riverside, CA., 1898, May
15. p. 21. Access to source: <http://surl.li/hlklk>
24. New York Journal. United states claims the right to intreve [Electronical
resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmhtn>
25. Pughe. J. S. She is getting too feeble to hold them [Electronical resource].
- Access to source: <http://surl.li/hmhur>

26. Spain must get out // The Dakota chief. Gann Valley, Buffalo County, S.D., 1898, April 28. p. 6. Access to source: <http://surl.li/hlkiw>
27. Some Cuban resources // The watchman and southron. Columbia, SC., 1898, November 9. p. 8. Access to source: <http://surl.li/hlqpc>
28. The Editor's Dream: Cuba Made Free in 1915 // Sidney Record. Sidney., 1895, December 21. Access to source: <http://surl.li/hlhlr>
29. The Pearl of the Antilles // The Evening Bulletin. Maysville, Ky.. 1896, April 11. Access to source: <http://surl.li/hlhlc>
30. The Sympathy With Cuban Insurgents // The San Francisco Call. San Francisco, Calif., 1897, May 22. Access to source: <http://surl.li/hlhmf>
31. The Struggle of the Cubans for Liberty: Review of the Rebellion Against Spanish Tyranny // The Age-Herald. Birmingham, Ala., 1897, October 24. Access to source: <http://surl.li/hlhmo>
32. The Unhappy Isle of Cuba // Walker Lake Bulletin. Hawthorne, Nev., 1896, May 27. Access to source: <http://surl.li/hlhnk>
33. The Klondike of the tropics // The age-herald. Birmingham, Ala., 1898, September 11. p. 14. Access to source: <http://surl.li/hlqmu>

Література:

1. Frederic W. Gleach Images of Empire: popular representations of the 1898 war // Latino research review. Vol. 5. №1. Cornell university, 2000, p. 51.
Дати загальну кількість сторінок!!!!
2. John Maxwell Hamilton. In a battle for readers, two media barons sparked a war in the 1890s. [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmljp>
3. Jonathan Hart. Comparing Empires. European Colonialism from Portuguese Expansion to the Spanish-American War. New York: Palgrave Macmaillian, 2003. p. 192. Brad Williford. The Cuban Revolution of 1895-98 [Electronical resource]. - Access to source: <https://www.spanamwar.com/cubanrev.htm>

4. Lesley Kennedy. Did yellow journalism fuel the outbreak of the Spanish American war [Electronical resource]. - Access to source: <http://surl.li/hmlgr>
5. Markus M. Wilkerson. Public opinion and the Spanish-American war. A study in war propaganda. New York: Russel&Russel, 1966. p. 139.
6. Steven R. Brydon. American Propoganda from the Spanish-American War to Iraq. War stories. Lanham: The Rowman & Littlefield Publishing Group, 2022. p.305.
7. Shannon Rose Riley. Palgrave Studies in Theatre and Performance History. Performing Race and Erasure Cuba, Haiti, and US Culture, 1898–1940. London: Macmillan Publishers, 2016. p.273.
8. Рабенчук О. *До питання про візуальне як джерело історичних досліджень / Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика: Зб. ст. — К., 2012. — Вип. 17. — С. 29-39*
9. Тхоровська С.В. *Метод дискурс-аналізу: поняття та застосування (на прикладі ідеологічного дискурсу) // Молодий вчений. 102 №2. Львівський національний університет імені Івана Франка, 2022, ст. 104.*

ДОДАТКИ

Дод. 1. Gillam, F. Victor. A plea for Cuba. Access to source:
<https://www.loc.gov/item/95523060/>

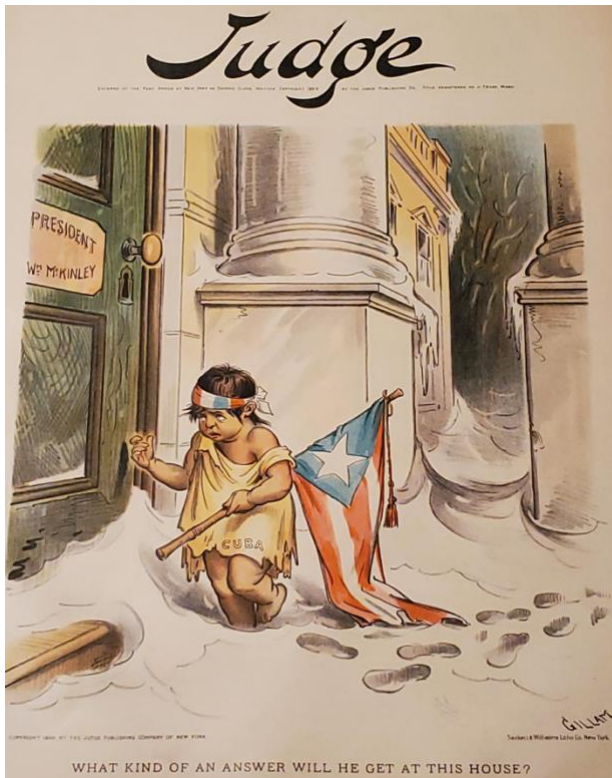
Дод. 2. Keppler & Schwarzmann. The Cuban melodrama. Access to source:
<https://www.loc.gov/resource/ppmsca.28912/>

Дод. 3. Keppler & Schwarzmann. Some time in the future. Access to source: <https://www.loc.gov/item/2012648643/>

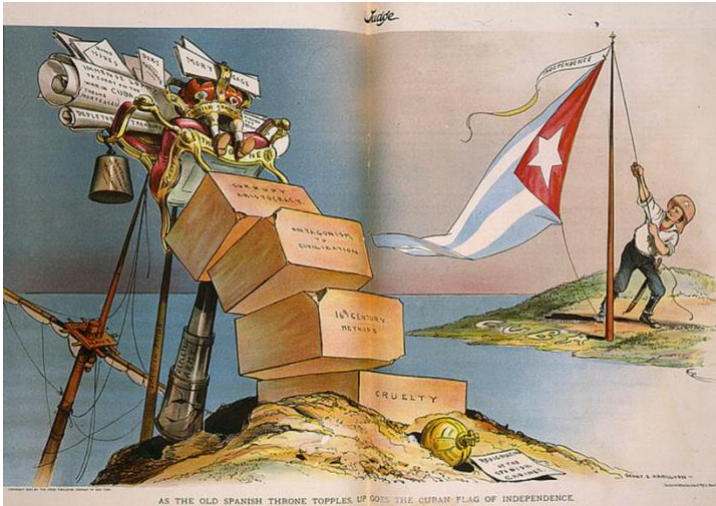
Дод. 4. New York Journal. United states claims the right to intreve. Access to source: <http://surl.li/hmhtn>

Дод. 5. Keppler & Schwarzmann. What Kind of an Answer Will He Get at This House? Access to source: <http://surl.li/hmhuc>

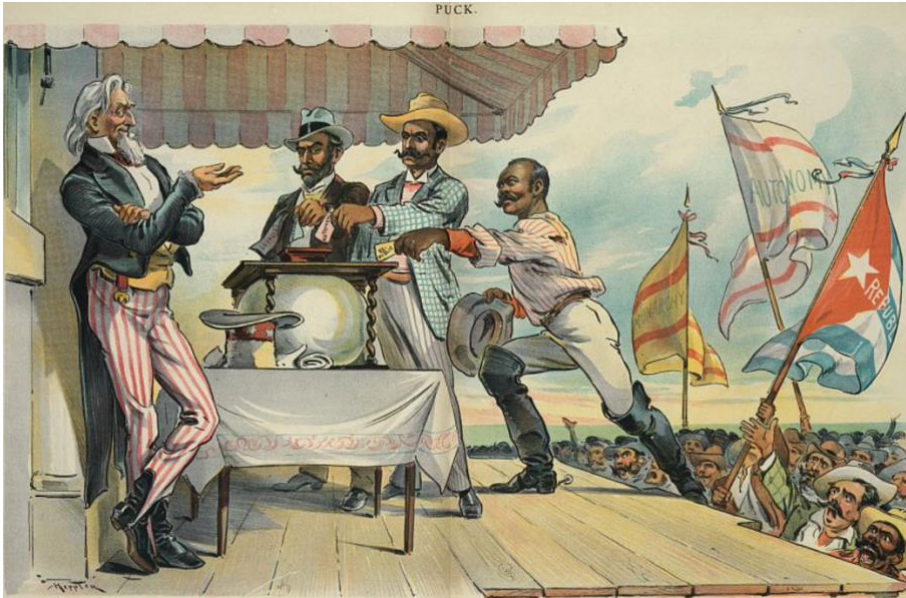
Дод. 6. J.S. Pughe. She is getting too feeble to hold them. Access to source: <http://surl.li/hmhur>

Дод. 7. Grant E. Hamilton. As the old Spanish throne topples, up goes the Cuban flag of independence. Access to source: <http://surl.li/hmhux>

Дод. 8. Keppler & Schwarzmann. The duty of the hour; - to save her not only from Spain, but from a worse fate. Access to source: <http://surl.li/hmhvg>

Дод. 9. Keppler & Schwarzmann. The next step, as it looks now. Access to source: <http://surl.li/hmhvn>

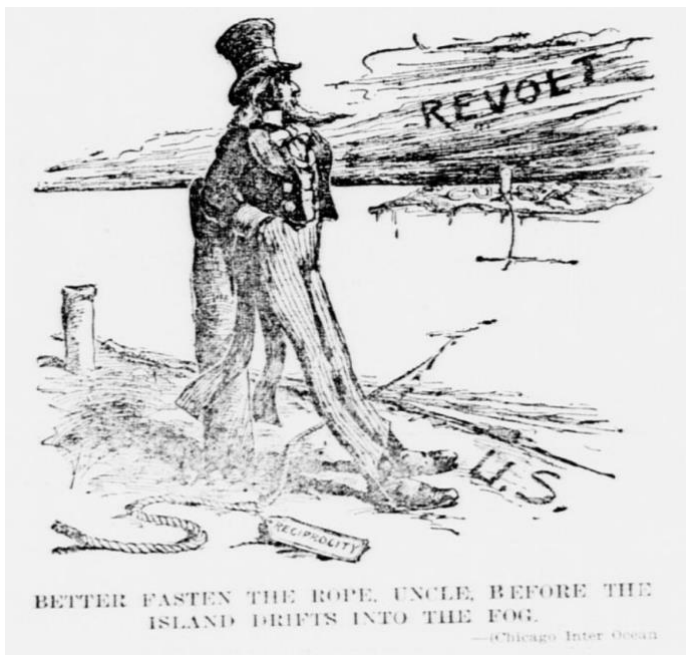
Дод. 10. Keppler. Cuba's choice. Access to source: <http://surl.li/hmhys>

Дод. 11. Keppler. Cuba's opportunity. Access to source: <http://surl.li/hmhzd>

Дод. 12. Keppler & Schwarzmann. Looking forward. Access to source: <http://surl.li/hmkvc>

Дод. 13. Affairs of the hour translated by the cartoons // New-York tribune. New York, N.Y. 1901, December 22. p. 35. Access to source: <http://surl.li/hmkxb>

Дод. 14. Affairs of the hour translated by the cartoons // New-York tribune. New York, N.Y. 1901, December 22. p. 35. Access to source: <http://surl.li/hmkxb>

